

VIENTYBĖ

90th Anniversary Year—1886-1976—90-ieji Sukaktviniai Metai

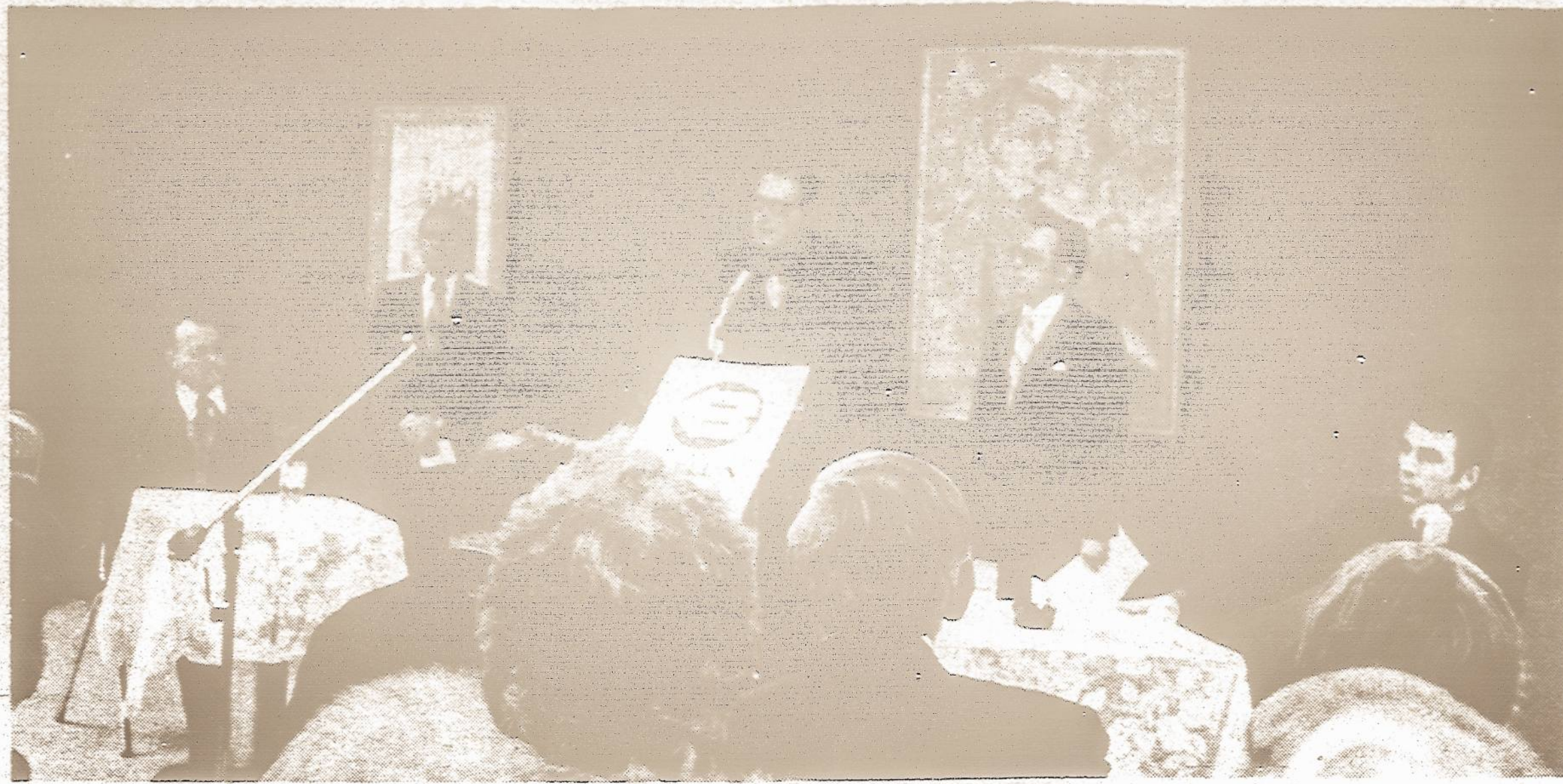
90 M. No. 2

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1976 m. vasario [February] 6 d.

Telephone
APplegate 7-7257

30 CENTŲ

Vaidas iš BATUNo surengtų diskusijų Lietuvos laisvinimo ir lietuviškais klausimais. Iš k. į d.: Simas Kudirka, BATUNo lietuvių pirmininko pareigas einas J. Klivečka, Lietuvos Gen. konsulas New Yorke Anicetas Simutis, BATUNo vykd. pirm. Kęstutis Miklas ir Vaclovas Sevrukas. S. Narkėliūnaitės nuotr.

KUDIRKA IR SEVRUKAS PASISAKO LIETUVOS IR LIETUVIŠKAIS REIKALAIS

(Iš BATUNo surengtų diskusijų Brooklyne)

Sausio 10 d., šeštadienį, Brooklyne, Kultūros židinio mažojoje salėje BATUNas surengė diskusijas, kuriose Simas Kudirka ir Vaclovas Sevrukas pasisakė įvairiais Lietuvos laisvinimo ir lietuviškais reikalais klausimų ir atsakymų forma vykusiame apklausinėjime.

Pradžioje klausimus teikė diskusijų moderatorius, BATUNo vykdomasis pirmininkas Kęstutis Miklas, o pabaigoje buvo klausimų ir iš publikos. Vakarą sutraukė apie porą šimtų asmenų. Kadangi šios diskusijos susilaukė nemažo susidomėjimo ir jose nedalyvavusiųjų tarpe ir buvo plačiai komentuojamos visame New Yorke, Vientybė pateikia jas beveik ištiesai.

Moderatorius: Mielie svečiai ir šio vakaro kaltininkai, Simai ir Vaclovai. Mes, šio vakaro rengėjai, esame gerokai nustebinti, kad šis vakaras sukėlė tokį didelį susidomėjimą mūsų visuomenėje ir sutraukė tokį gausų būrį, nelauktą skaičių svečių į šią saliuokę. Aš manau, kad šis savo rūšies vakaras yra gal pirmas toks vakaras mūsų Amerikos gyvenime.

Šio vakaro tikslas — daugiau ar mažiau patirti šių mūsų naujų ateivių galvoseną ir jų samprotavimus įvairiais mums opiais klausimais. Tiek Simas, tiek Vaclovas, abu užaugo žiauriose okupuotos Lietuvos sąlygose, abu labai skir-

tingose. Abu turi savo pažiūras ir politiniai gana skirtingas. . . .

Man prisimena tie laikai, kai po II Pas. karo dauguma mūsų, to laiko nauji ateiviai bandėme ieškoti bendros kalbos su senaisiais ateiviais, bet mes nesupratome jų, o jie nesuprato mūsų. Daugelis iš mūsų tada svajojome apie greitą tėvynės išlaisvinimą ir sugrįžimą į savo kraštą, ir kitaip galvojančių nuomonės mums buvo nepriimtinos. Tačiau laikas padarė savo. Šiandien su viskuo jau apsipratom ir iš dalies suamerikonėję jau kitaip galvojam.

BATUNo lietuvių sekcija jaučia, kad toks vakaras, kaip šis, turėtų būti įdomus mums visiems. Mums yra malonu, kad Simas ir Vaclovas noriai sutiko jame dalyvauti, viešai pasidalyti įvairiomis aktualijomis, mintimis ir patirti, kiek toli ar arti jie yra nuo mūsų šiandieninės galvosenos. Prieš pradėdant šį pašnekesį, leiskite man truputį paaiškinti dėl tvarkos, kaip šis vakaras bus vedamas.

Aš, kaip moderatorius, turiu virtualinę klausimų Simui ir Vaclovui. Klausimai yra tie patys abiem, ir į juos abu turės atsakyti. Atsakymui į kiekvieną klausimą jie turi po tris minutes laiko. Jiedu abu apie tai žino, ir aš būsiu gan griežtas laiko atžvilgiu. Simas ir Vaclovas atsakins ir į klausimus iš publikos,

žinoma, tik šios programos gale, kai aš užbaigsiu jiedviejų apklausinėjimą, todėl prašau kantrybės. O dabar pradėsime.

Pradžiai, apšilimui, mielas Simai, po ilgų kančių sovietiniuose kalėjimuose ir koncentracijos stovyklose, prieš metus ir tris mėnesius, po didelių mums visiems žinomų pastangų, pasiekė šį laisvės kraštą. Taipgi, mielas Vaclovai, pats irgi perėjęs Odisėjos kelią, šiek tiek lengvesnį, tuo pačiu metu, kaip ir Simas, atsiradai čia.

Mes visi atsimename tas nepamirštas Simo sutiktuves čia šiame mūsų Kultūros židinyje, ir pats, Vaclovai, buvai liudininku jų, tuo metu badaudamas, paskelbęs 30 dienų bado streiką.

Šiandien daugiau ar mažiau viskas aprimo. Ir judu jau pradėjote normalų Amerikos emigranto gyvenimą. Pradžiai šio vakaro programos, kurioje judu esate dėmesio centru, aš manau, mums visiems būtų įdomu išgirsti bent keliais žodžiais, ką Jūs dabar veikiate ir kokie judviejų ateities planai.

Kudirka: Be abejo, truputį apsilvilti, bet tas apsilviltas neina į blogąją pusę, tik apsilviltas tuo (triuškmas — Publika: "Nieko negirdime"). . . . apsilviltas amerikonišku gyvenimu. Labai skaudu, kad

Nukelta į 6 psl.

ŽIURĖKIM Į ATEITĮ VILTINGAI!

Šiuo metu Amerikos lietuviai gyvena labai įtemptu gyvenimu. Lietuviškuoju gyvenimu ypač jaudinasi mūsų patriotingieji lietuviai. Dar daugiau — mūsų kalbėtojai, kurie ruošiamuose Lietuvos nepriklausomybės minėjimuose nori klausytojams duoti daugiau vilčių Lietuvai, kaip nepriklausomai valstybei, kuo greičiausiai atsisteigti.

Sunku kalbėtojui duoti vilties, kai Lietuva nepriklausomybės nėtoko prieš 35-erius metus. . . . Dar sunkiau numatyti kelius, kaip į nepriklausomybę sugrįžti, kai pasaulis eina dabartiniais keliais, iš kolonijų atsisteigia nepriklausomybės, bet socialistinės, arba komunistinės.

Vientybė stengiasi pagrindinai iširti šių dienų gyvenimo faktus bešališkai juos pateikti, leisti patiemis skaitytojams susiorientuoti.

Kai mūsų Amerikos prezidentas Ford, drauge su eile kitų valstybių valdžių aukštaisiais pareigūnais, jų tarpe ir su Tar. S-gos Brežnevu, Helsinkyje pasirašė sutartį, Amerikos spauda pasidalino: vieni džiaugėsi, kad pasaulyje bus siekiama taikos, kiti sutartyje išžiūrėjo nusileidimą Tarybų Sąjungai. Lietuvių spauda dar daugiau pasimetė. Visi ginčijosi, bet nė vienas laikraštis nepatalpino sutarties pilno teksto, o tik ištraukė! Sutarties pilnas tekstas tilpo tik Vientybėje! O tik iš sutarties pilno teksto skaitytojai galėjo susidaryti tikrą nuomonę: kas Helsinkyje nutarta, kas ne.

Tada spauda pradėjo racionaliau rašyti, o kalbėtojai kalbėti.

Pradėjo vis daugiau ir daugiau iš dabartinės Lietuvos atvykti gana gerai išlavintų, kalbingų, įtikinančių kalbančių jaunų vyrų. Gal daugiausiai pagarsėję kalbėtojai bėgliai iš dabartinės Lietuvos yra Simas Kudirka ir Vaclovas Sevrukas. Jie važinėja po plačiąją Ameriką ir kalba. Kur nekalbėjo, kalbės. Visi jų klauso.

Štai ką jie pasakė New Yorke. Žurnalistė Salomėja Narkėliūnaitė viso susirinkimo eigą įrašė į juostelę, iš juostelės nurašė į tikrą reportažą. Daug darbo įdėta, bet visiems bus pilnas vaizdas, ką tuodu į mūsų gyvenimą įsijungę dabartinės Lietuvos išauklėti lietuviai mums pareiškė, taip pat į klausimus atsakė. Tai pilnas vaizdas susirinkimo, kuriame dalyvavo apie porą šimtų klausytojų.

Jonas Valaitis

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD
 was established in 1886 by Juozas J. Paukstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. **Vienybė** is published bi-weekly by Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor Valerie Tysliava; Assistant Ann Waidava; Business Manager and Photo Editor Joseph N. Tysliava; Senior Editor Vytautas Širvydas. Contributing Editors: Demie Jonaitis, Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.
 Subscription rates: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. Editorial and Administrative Offices at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: APplegate 7-7257.

Vytautas Širvydas

mes

Pernai pavyko išleisti 19-ą Vienybės numerių — vienu daugiau negu 1974. Leidėjai ir redakcija nemaža pasiaukėjo darbu bei rūpesčiu, laikas nuo laiko pradžiuginti įvairia skaitytojų, bendradarbių bei draugų parama, kuri našta lengvino. Tikimės, 1976 bus laimingesni Vienybei, Lietuvai ir žmonijai. Amerika mini savo 200 metų sukaktį. Vienybė — ir jos pastogėje Plymouth'e gimęs Susivienijimas Lietuvių Amerikoje — 90-ąją. Tikimės, Amerikos lietuviuose dar yra ganėtinai tvirtų vyrų bei moterų, tinkamai šias sukaktis įvertinti bei paminėti! Po senovei, dr. Pietario žodžiais, "mes sveikata ir galvą guldysime už numylėtą Lietuvą, toli nuo jos gyvendami, bet jai giedrių dienų vis laukdami".

Vienas mūsų laikraščių redaktorių aną dieną pareiškė: "Mūsų laikams spaudos uždaviniu privalėtų būti suprasti padėti, šaltai ją vertinti, stiprinti tautiečių dvasią, turėti drąsos skelbti tiesos žodį ir žiūrėti į ateitį". Iš visų mūsų laikraščių, Vienybė ištikimiausiai šį uždavinį vykdo.

Nežinome, kuriose sąlygose ir kada, bet vieno Vienybės redaktorių, poeto Jono Mačio-Kėkšto, mirusio Plymouth'e 1902 m. gruodžio 15, palaikai buvo nuvežti į nepriklausomą Lietuvą ir ten palaidoti. Vilniaus Literatūros ir Meno savaitraštyje kaunietis Jonas Vajėga pasakoja: "Pernai Prienu kapinėse prieglobstį rado poeto Jono Mačio-Kėkšto palaikai, dar prieš karą pargabenti iš Amerikos į tėvynę. Deja, visuomenė apie tai beveik nebuvo informuota".

Jonas Mačys buvo pakviestas Vienybės leidėju J. J. Paukščio ir Kazio Brazio, laikraštį redaguoti nuo 1901 sausio 1 d. Pakvietimas jam atrodė kvietimu "į gyvastį naują, ir prakilnų darbą". Savo "puikiais raštais", kaip Brazys vėliau pasakojo, jis pritraukė daugelį laikraštį prenumeruoti. Peržiūrėdamas Jono Mačio redaguotas Vienybės numerius, kitas Vienybės redaktorius Juozas O. Širvydas, vėliau rašė: "Mačys buvo plačių pažiūrų ir žmogus idealistas. Jo 1901-1902 metais redaguota Vienybė buvo vienas gražiausių šio laikraščio laikotarpiu. Redaktorius buvo vienas gambiausių ir etiškausių mūsų redaktorių. Tokio žmogaus žodžius malonu net po daugelio metų skaityti".

Lietuvoje baigtas įrengti Lietuvos liaudies buities muziejus, pradėtas 1966 metais. Apie jį rašoma: "Lankytojus laukia dėvynios pilnai sutvarkytos lietuviško kaimo sodybės buvusių laikų su apie 60 įvairių pastatų. Skurdžia žole apaugusiame smiltynė stovi taupūs, nelabai turtingo valstiečio gyvenimą pavaizduojas dzūkiškas kiemelis. Lygumoje išdėstyta Aukštaitijos gabalėlis, su dvigaliu gyvenamuoju namu, dailiais svirneliais, kluonais, tvartais, yjejo malūnu, milo vėlykla prie tvenkinio ir koplytstulpečių. Už eglyno stovi tvirti suvalkiečio ūkininko pastatai, bet pati turtingiausia tai žemaičio sodyba". Planuojama pastatyti ir muziejinių "lietuvišką miestelį", kuris vaizduotų praėjusių dviejų šimtmečių mūsų istorijos miestelius.

Boston Monitor dienraščio korespondentė Elzbieta Pond lankė Vilnių, ir praneša: "Kiekvieną sekmadienį tūkstančiai įvairaus amžiaus žmonių pripildo šio miesto, Tarybinės Lietuvos, respublikos sostinės, Vilniaus vienuolika katalikiškų bažnyčių. Kiekvienoje sekmadieniais vyksta ketveriš ar penkeriš pamaldos. Du trečdaliai Lietuvos gyventojų katalikai. Bažnyčios tapo ne vien vietomis pasimelsti. Jos virto prieš rusus nusiteikusių lietuviškojo nacionalizmo ženklais". Jei lietuvis katalikas Vilniuje galėtų pasiskaityti šios Boston Monitor korespondentės žodžiu, gal panorėtų ir pridėti: "Ne viską auksas, kas blizga". Rusams pasipriešinimas gilėsnis negu bažnyčių lankymas.

Daugelis Amerikos lietuvių jaučiasi "gyvena" pusiau Amerikoje, pusiau Lietuvoje, na, ir pusiau prenumeruoja daugiau skaito, seniausią lietuvių laikraštį Vienybė. Bet iš trijų pusių sunku besulipdyti pilną vieną... Reikia dar vienos pusės — daugiau lietuvių suvienyti. Vienybė padės.

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

TIKĖJIMAS IR NETIKĖJIMAS

Visais amžiais visuose žemės kampuose žmonės turėjo ir turi dievus, tiki dvasinio prado buvimu. Ir praeity ir dabar taip pat atsiranda žmonių, kurie netiki dvasių buvimu. Žmogiškojo pažinimo galia yra ribota, jis nepajėgia įrodyti nei dvasių buvimu nei nebuvimu. Belieka tikėti: vieniems, kad dvasių yra, kitiems, kad dvasių nėra.

Iš pažiūros čia nėra nieko sudėtinga. Blogiau yra tai, kad žmogus turi palinkimą savo tikėjimą ar netikėjimą platinti. Įsitikinimus žmogus platina misijomis ir prievartomis. Kur neribotų jėgų valdžioje pasiekia nedidelio išsilavinimo tikintieji dvasiomis ar netikintieji — vis tiek kitaip tikintiems būna riesta. Kitaip tikinčiųjų persekiojimais paprastai būna ir labai žiaurus.

Nėra jokia paslaptis, kad ligi tarybinės santvarkos Lietuvoje vadinamieji laisvamaniai iš tikinčiosios daugumos patirdavo daug nemalonumų. Atėjo tarybinė santvarka ir tie laisvamaniai tikintiesiems atsimoka dešimteriojai. Lietuvoje dauguma gyventojų buvo ir tebėra katalikai, tad ir pats pagrindinis pasaulėžiūrų kovos frontas — ateizmas prieš katalikybę.

Tarybų Sąjunga yra ateistinė valstybė. Bet ir religijos čia nėra draudžiamos, tik ateistai valstybės globojami ir remiami verčiasi misijomis, stengiasi tikinčiuosius įsamontinti ir atversti į "mokslišką" netikėjimą, taip, kaip tikintieji siekia išlaikyti "šventą" tikėjimą. Žinoma, geriausia ten, kur ir "mokslišką" netikėjimas ir "šventas" tikėjimas vienas kitam pripažįsta teisę gyvuoti. Bet kur tu, žmogau, žmoniją perdirbsi!

Lietuvoje netikėjimas prieš tikinčiuosius siaučia kišdamasis į tikinčiųjų kulto praktikas, apribodamas spaudos ir žodžio laisvę, o svarbiausia — valstybinėmis priemonėmis siekia tikinčiųjų tėvų vaikus išauklėti ateistais. Tai kiek ir supranta, nes tarybinė valstybė siekia sukurti komunistinę visuomenę. Gi komunizmas iš esmės yra ateistiškas.

Katalikybei Lietuvoje (o ir visoms religijoms bet kur kitur tarybinėje santvarkoje) yra labai nedidelis pasirinkimas: išnykt arba ieškoti su ateizmu praktiškai negalimo modus vivendi (sugyvenimo). Ir sugyvenimo ir mirties beišskant, yra galimos bent kelios taktikos, kaip tai: aštri kovos forma, bandymas religiniu gyvenimu viešąjį gyvenimą netrukdyti, su antireliginiais potvarkiais nesiskaityti, šen ten su ateistais bendrauti ir t.t. ir t.t. Yra galimos kai kurių taktikų kombinacijos, susidariusių politinių situacijų išnaudojimas ir pan. Ką tikintieji bedarytų, vis tiek jie palieka aviniais vilkų būryje.

Sioje tikėjimo kovoje yra labai patogi padėtis išeičių: jie kalba bei rašo, dirba ir šiaip kruta, skelbia tiesą ir varo propagandą, o iš anapus valstybinis ateizmas jų nepasiekia sugaudyti ir į dėžutes uždaryti. Nebė to — keliamas

triukšmas ir žaizdų rodymas Vakaruose daug kam daro išpūdi, su kuo ateistinė santvarka priversta skaitytis ir savo siautėjimą kiek sutūrėti.

Iš tikrųjų komunizmas pagrindinai taiko į visuomenės socialinį gyvenimą, tad galėtų būti ir religijas toleruojanti komunizmo atmaina. Kad tokio dievoto komunizmo ligi šiol nėra, už tai žymia dalimi reikia kaltinti Katalikų Bažnyčią. Naujieji amžiai žmonijai atnešė labai daug problemų, tarp kitko — darbo ir kapitalo santykių problema. Bažnyčia pastaruosius šimtmečius laikėsi isikirtusi turtingųjų, kilmingųjų ir mokytojų, o proletariatas buvo paliktas savo likimui. Ypač devynioliktam amžiuje Katalikų Bažnyčioje daug kam reikėjo suprasti, kad iš darbininkų judėjimo šis tas bus negeistino. Katalikų Bažnyčioje garsi pop. Leono XIII enciklika darbininkų klausimu buvo labai mėgiama bažnytinės propagandos, bet tie tikintieji, kurie turėjo imtis ko nors konkretaus, praktiškai jau buvo nukrikščionėję ir darbininko išnaudojimu gerai gyveno ir krovėsi turtus.

Bent XIX a. pačioje pradžioje turėjo būti stipriai pasakyta: "arba Bažnyčia turi žengti drauge su pažangiomis jėgomis ir reikalauti socialinio teisingumo, ar turi žlugti dėl stokos išvalgos ir socialinio dinamizmo (cit. iš V. Karoso 9 psl.). Šie arkiavysk. Camaros žodžiai pasaulio pasigirdo tik prieš dešimtmetį, ir tai buvo pavėluota beveik du šimtu metų!

Šių dienų Vatikano būklė nėra lengva. Yra noro ir pareiga padėti ateizmo persekiojamiems tikintiesiems. Fizinės jėgos Vatikanas kaip ir neturi. Krikščioniškomis socialinėmis doktrinomis nėra linke užsiiminėti ne tik katalikiški kraštai, bet ir patys katalikai (gausios teoretikų studijos be konkrečios akcijos ir be darbų nėra veiksmingos). Tarybų Sąjungos atžvilgiu Vatikanas galėtų užimti griežtą poziciją, bet ką tai reikštų, kai niekas kitas į griežtas pozicijas nesirengia! Be to, Italijoje padėtis tokia, kad nereiktų stebėtis, jei vieną gražią rinkimų dieną net ir pačios Romos valdžia perims komunistai.

Praeity Prancūzijos revoliucijų proga tarp kitko labai nukentėjo ir Bažnyčia, nes jos dignitoriai buvo iš turtingųjų, ji valdė didelius žemės turtus ir nuo darbo klasės laikėsi atokiai. Nejaugi šią nieko bendra su tikėjimu neturinčią klaidą Bažnyčia ryžtųsi pakartoti dar ir XX-jo amžiaus antrojoje pusėje

VAISTAS — VYNAS

• Kaip praneša Reuterio agentūra, Prancūzijoje, užimančioje vieną pirmųjų vietų pagal mirtingumą nuo alkoholizmo, išėjo knyga, rekomenduojanti... spiritinius gėrimus. Jos autorius, gydytojas Emėrik Morris duoda receptus, kaip išsigydyti vynais daugelį ligų. Knyga tapo populiariausia.

STEBĖTOJO PASTABOS

Vėliausioji Amerikos broliškiosios savišalpos susivienijimų organo, The Fraternal Monitor laida, skelbia, kad šiam ryšiui priklauso 98 susivienijimai 51,457-iose Kuopose, viso turi 10,201,116 narių. Naujų narių pernai į juos įsirašė 634,747. Lietuvių susivienijimų geriausiai gyvuoja SLA kuriam 1974 m. priklausė 7,009 nariai, o į jį naujų įsirašė 164. SLA Kuopų turi 259. Katalikų susivienijimas Kuopų turi 154, o naujų narių per tuos metus tegavo tik 36. Narių turi 4,719. Darbininkų susivienijimas 1930 metais atskilęs iš SLA, narių turi 4,323, naujų pernai įrašė 84, o Kuopų turi 90. Mūsų moterų katalikų susivienijimas turi 770 narių ir 59 Kuopas, bet naujų narių, pernai rodos, negavo nė vienos. Tai iš 1974 metų statistika.

Prieš pora metų suorganizuota Religinė šalpa Lietuvai kunigų Vienybės globojama skelbia, kad 1974 metais į Lietuvą išsiuntusi 138 siuntinius, o į Lenkijos administruojamą Suvalkų trikampį — 810 knygų. Kadangi į Lietuvą siuntinius siunčia BALFas, susilaukdamas karštos komisarų pylos. Reiškia, Amerikos lietuviai jau turi dvi tą patį darbą dirbančias organizacijas! Pernai siuntinių Šalpa pasiuntusi \$83,000 vertės. Kadangi Kunigų Vienybė turi fondą kunigams Lietuvoje šelpti, būtų įdomu žinoti, ką, būtent jų, šalpa šelpia?

Vienų šalpos darbų yra leisti atskiromis knygomis Lietuvos katalikų pagrindžio spausdinamą Lietuvos katalikų bažnyčios kroniką. Greta pirmo tomo, apėmusio Kronikos nr. 1-7, išleisto 1974 metais, neseniai išleistas antras tomas, apimamas Kronikos nr. 8—15. Pirmajame tome išvardinti 65 nukentėjusių antrame 93.

Gaisro sunaikintoms Dirvos laikraščio patalpoms keliamas \$20,000 fondas atsistatyti. Savo keliu, pelnu iš spaudos darbų ir gerų vienybininkų aukomis, Vienybė ritasi apmokėti likusią didžiąją skolą — \$15,000 už "kompiuterį". Iki šiol nuo 1973 m., už kompiuterį ir įvairius priedus jau išmokėta \$7,000.

Helsinkio konferencijoje, Vatikane, kaip "mažą Europos valstybę" ir "ypatingą pajėgą", atstovavo arkivyskupas A. Cessoli, kuris vienam posėdžiui net pirmininkavo. Jis spaudai pareiškė, kad Helsinkiuose padaryti sutarimai "nesą dabartinės Europos padėties patvirtinimas". Jų tikslas buvęs siekti geresnio sugyvenimo tautų tarpe.

Tikėjimas Prancūzijoje nėra persekiojamas kaip Sovietijoje, bet katalikų sudarytoji statistika rodo, kad 1971 metais į mišias sekmadieniais ateidavo tik 22 nuošimtis tikinčiųjų, o 1975 metais teateidavo tik 16-tas. Į kunigų seminarijas 1971 metais įstojo 265, o 1974 metais tik 194.

Amerikos lietuvių visuomenėje jau seniai pastebėta trintis tarp

"senimo" ir "jaunimo", šalia šnairavimo tarp "senujų" ir "naujųjų" lietuvių. Daug jaunimo laukia, kad senimas, jei ne išmirs, tai nuo scenos nueis. Akyvaizdžiai tai parėjo Tautos šventę minint Detroitė. Kadangi gerų kalbėtojų nuo dr. J. Šliupo, adv. F. J. Bagočiaus ir Juozo Tysliavos laikų mes nebeturime, tai "prelegentu" pakviestas dr. V. Bieliauskas, kuris paskaitoje pasmerkė Amerikos lietuvių kelią į Lietuvą, kaip "nenaudingas". Tačiau, meninės programos vedėjas, jaunas Vitas Sirgėnas, savo pastabose pareiškė, kad yra lankęs Vilnių ir kelionė, prieš paskaitininko daktaro nuomonę, jam daug naudos davusi. Iš publikos senimo kilo savotiškų pastabų, parodžiusių, kad senimą tik karsto lenta ištiesins...

Kanados šv. Kazimiero parapijos klebonas kun. Feliksas Jucevičius, pasikalbėjęs su Akiračių redakcija, aną dieną pareiškė: Niekada neabejojau ryšiu su Lietuva reikalingumu. Pilnai įsitikinau, kai pats paviešėjau Lietuvoje. Kad nežavėjo 'didžiojo brolio' lokiški patarnavimai, tai tiesa, bet lygiai mane stebino Lietuvos lietuvių, kaip jie ten save bevadintų, pastangos išlaikyti gyvais didrusių imperializmo kalėjime".

Lietuviai — žmonės dainininkai. Nenuostabu, jei per dvyliką paskutinių mėnesių išspausdinti šeši poezijos veikalai. Deja, juos paskaičius, mintyje teliūkė Česlovo Voldemaro Obcarskio veikale žodžiai: "Aš mirsiu, neparašęs nė vieno tikro eilėraščio žemėje šitoje". Kita poetė, Zenta Tenisonaitė, taip pat, ne linksma: "Mano dainos, kaip paklydęs paukštis, nežino nei takų nei kelių". Nėlabai patenkintas ir A. Nyka—Nyliūnas: "Aš kaip vilkas, sušalęs girioje, žūnu nežinodamas ir nebijodamas, kad tapsiu ir būsiu niekas, niekados ir niekur". Kiek smagesni kitų trijų poetų veikalai: Julijos Švabaitės—Gylienės, Jono Minėlgos ir Birutės Pūkelevičiūtės, nes jie rašė ne senimui, bet jaunimui.

NAUJO Į VASARIO 16—OSIOS MINĖJIMUS!

Artėja Vasario 16-toji diena, Lietuvos Nepriklausomybės šventė, kuri mums lietuviams yra tokia brangi, dar brangesnė šiandien, kada ji yra žiauraus rusų pavergta. Mes vėl pakartosim tuos pačius minėjimus susirinkę salėse. Kongrese ir senate tos pačios kalbos.

Ar nebūtų geriau šiemet, Amerikos 200 sukakties proga, ir lietuvių šventei įnešti ką nors naujo.

"Vienybės" redaktorius vis prisimena brolių Matuzų filmose vasario 16 d. šventės vaizdus kuriuose buvo įrekorduoti Amerikos lietuvių dovano Laisvės Varpo garsai. Kažin kad ALTA, Bendruomenė, ar VLIKas, ar Tautos Fondas, ar gal pati visuomenė pabandytų gauti to Laisvės Varpo skambėjimo garsus ir po to juos tokiomis retomis progomis kaip vasario 16 d. šventė-

V. skautininkas Antanas Savlaitis, Lietuvos Skautų Sąjungos Tarybos pirm., bevišėdamas Chicagoje lankėsi skautų surengtoje dail. Inos Nenortienės meno parodoje ir pasakė sveikinimo žodį. Nuotraukoje jis kalba parodos atidarymo metu. E. Šulaičio nuotr.

je naudotų, ne tik čia Amerikoje, bet visur, kur tik yra lietuvių.

Per Voice of America ar kitas stotis transliuojančias į Lietuvą, tą dieną paleistų per radijo bangas Laisvės Varpo garsus su Lietuvos himnu.

Jūsų redaktorius įsitikinęs, kad šie garsai suaidėtų ne vieno lietuvių širdy, tuo labiau tų klausančiųjų Lietuvoj.

LIETUVIAI VENEZUELOJE SURIUOŠE PARODĄ

Venezueloje šiuo metu gyvena apie 500 lietuvių.

Venezuelos lietuvių Jaunimo Sąjunga buvo suruošusi didelę parodą, įvyko miesto centre. Ją atidarė pramonės ministerio žmona.

Parodos surengimas buvo pirmas viešas Venezuelos Lietuvių Jaunimo Sąjungos pasirodymas.

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje gerovės komiteto kandidatai į S.L.A. Pildomąją Tarybą.

Brangūs broliai ir sesės S.L.A. nariai:

Nesenai praėjo nominacijos į Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Pildomąją Tarybą.

Dabartiniai Pildomosios Tarybos nariai gavo daugiausiai balsų. Nariai už juos balsavo, nes dabartiniai S.L.A. viršininkai savo sumanumą ir rūpestingumą S.L.A. reikalais puikiai įrodė. Jų pastangomis Susivienijimas sustiprėjo, jo finansai (turtas) metai iš metų didėja, išlaikoma narių tarpe graži vienybė, palaikoma tautinė ir kultūrinė veikla, o visa tas prisideda prie organizacijos ir narių gerovės kilimo.

Užtikrinkime Susivienijimo išsilaikymą ir šviesią ateitį ir šiais rinkimais — Kovo-March mėnesyje balsuokime už visus dabartinius S.L.A. Pildomosios Tarybos narius:

Paul P. Dargis	Prezidentas
Alexander Chaplikas	Vice Prezidentas
Genevieve Meiliūnas	Sekretorė
Euphrosine Mikuzis	Izdininkė
Christine Austin	Izdo Globėja
Josephine Miller	Izdo Globėja
Dr. Daniel Degėsys	Daktaras Kvotėjas

1976 m. Kovo-March mėnesį parodykite visiems, kad Jums rūpi Susivienijimas — dalyvaukite savo Kuopų susirinkimuose.

S.L.A. broliškumas yra pagrįstas demokratiškumu veikloje. Kiekvienas narys yra organizacijos šeimininkas. Jisai savo valią pareiškia demokratišame procese: balsavimo metu Kuopos susirinkime. Tad visi pažymėkime balsavimo balote ties minėtų kandidatų pavardėmis ženkliukus, kaip nurodoma pavyzdiniame balote. Tokiu būdu pademonstruosite visiems, kad savo balsus su pasitikėjimu atiduodate tinkamiausiems kandidatams į S.L.A. Pildomąją Tarybą.

Ši Pildomoji Taryba, vadovaujama Prezidento Povilo Dargio, moka sutartinai dirbti kiekviename Susivienijimo reikale, tad gerą toną duodanti ir visam mūsų organizaciniam gyvenimui tiek pačiame Susivienijime, tiek ir santykiuose su kitom lietuviškom organizacijom.

Tokios sudėties Pildomosios Tarybos reikia Susivienijimui, tokia vadovybė įveda Susivienijimą į gražią šiais metais sulaukiamą 90-ties metų sukaktį, tokia vadovybė yra labai naudinga paskiram nariui bei visam Susivienijimui. Už šią Pildomąją Tarybą balsuokime šių metų Kovo-March mėnesyje.

S.L.A. GEROVĖS KOMITETAS

J. Andrulonis, Sekretorė
4018 Franklin Road
Pittsburgh, Pa. 15214

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

STUDIJOS VILNIAUS UNIVERSITETE

Šią (1975 m.) vasarą dalyvavau lituanistikos kursuose Vilniaus Universitete. Kursuose mus suskirstė į dvi grupes — silpnesnių ir stipresnių. Silpnesniųjų grupė mokėsi lietuvių kalbos iš anglų kalbos vadovėlių, o stipresniųjų klausėsi apie 180 valandų paskaitų.

Dauguma paskaitų buvo lietuvių kalbos reikalais, bet buvo ir skirtų bendram lavinimui.

Naudingiausia man buvo kasdieninis lietuvių kalbos vartojimas. Koks malonumas kalbėti vien lietuviškai gatvėse ir krautuvėse! Per tas šešias savaites buvau priversta prisiminti seniai vartotus lietuviškus žodžius ir išmokti geriau reikštis lietuvių kalba.

Mums teko pakeliauti po Lietuvą. Nuvažiavome į Ignalinos kraštą, kur turėjome progą stebėtis Lietuvos miškais ir ežerais. Daugiau susipažinome su Čiurlioniu Kaune (Čiurlionio paveikslų galerijoje) ir Druskininkuose (Čiurlionio namuose, kur girdėjome jo kūrinį). Vieną dieną praleidome Palangoje, kur Baltija švelniai bangavo.

Matėme žymesnes vietas Anykščiuose, Trakuose, Kaune ir Vilniuje.

Buvimas Lietuvoje ir ten susipažinimas su daugeliu malonių žmonių mane paskatino daugiau skaityti lietuviškas knygas ir apskritai daugiau domėtis lietuviškomis temomis. Parsivežiau daug išpūdžių ir dar daugiau malonių prisiminimų.

Asta Paškevičiūtė

Šis rašinėlis paimtas iš lietuvių Jėzuitų ir Jaunimo Centro Chicagoje biuletenio Mūsų Žinios (1975 m. gruodžio 21 d.) numerio jaunimo skyriaus, kurį redaguoja studentė Danutė Bruškytė. Red.

VEIKLIAUSIO LIETUVIO JAUNUOLIO IR JAUNUOLĖS RINKIMAI

Jaunimo Centro vadovybės paskiestas specialus komitetas, susidedantis iš Pr. Nedo (pirm.), Ir. Regienės, J. Paštuko, dr. A. Pauliaus ir Sof. Jelionienės, rengiasi praveisti veikliausio lietuvių jaunuolio ir jaunuolės rinkimus ir pristatyti juos visuomenei pobūvyje, kuris įvyks 1976 m. gegužės 8 d. Jaunimo Centre.

Walter Rask-Rasčiauskas, American Travel Bureau vienas vadovų, buvo išvykęs į Argentina ir kitus Pietų Amerikos kraštus. Aplankęs 151-ąjį Lietuvių Jaunimo Kongresą nuvyko į Ugnies Žemę, Antarktikos salas ir kitas įdomias vietas aplankė. Dabar jau grįžo į Chicago.

Pasirodo, kad Antarktikos salose W. Raščiauskas buvo pirmasis lietuvis, aplankęs šias vietas, kurias pasiekti tegalima tik specialiais lėktuvais ir laivais.

Dail. Kazio Žoromskio dailės darbų paroda įvyks Chicagoj, Jaunimo Centro Čiurlionio galerijoje, balandžio 30 — gegužės 9.

vidaus tvarka demoralizuoja tarnautojus — laiškų išnešiotojus. Antra, privatus pašto patarnavimas konkuruoja. Žmonės pradeda vis daugiau naudotis privačiu pašto patarnavimu.

Suvažiavimas nutarė kviesti amerikiečius, kad jie tuo klausimu rašytų kongreso atstovams protestus.

AUKŠTOSE PAREIGOSE

Dr. Benediktas Grigaliūnas, iš Ridge Park, Ill., dirbaš Chicago Midwest Stock Exchange, Inc., pakeltas ir paskirtas Personal Department direktorium.

Jis vedęs Gražina Gasnerytę, augina dvi dukras — Audrą ir Rasą.

Dr. Ben. Grigaliūnas yra baigęs Cleveland Western universitetą, ten gavęs Bachelor ir Master laipsnius, vėliau, parašęs tezę, ją apgynęs, gavo daktaro laipsnį. Porą metų tam pat universitete profesoriavo, vėliau persikėlė į Chicago.

Dr. Ben. Grigaliūnas yra Jono ir Antaninos Grigaliūnų, gyvenančių Euclid, Ohio, sūnus.

Lietuvių Pensininkų s-gos Chicago pirmūninkas J. Gibaitis susirinkimui pakvietė vadovauti savanorį — kūrėją J. Tamulį, o sekretoriauti p. Litviną. P. Gečas paaikšino galimybes taksų sumažinimui, papigintu važinėjimu busais, kur gauti papigintus pietus, kokią ir kur pašalpa gauti.

Juozas Skeivys išrinktas vice pirmūninku. Nutarta dažniau šaukti narių susirinkimus, ruošti banketą anksti pavasarį.

Valdybą dabar sudaro Juozas Gibaitis, pirm., Vl. Velža, I vicepirm., J. Skeivys II vicepirm., J. Blažys, kas., sekr., K. Karazija, soc. reik., M. Nagys — organizacijos informacijai.

Lietuvių Prekybos Rūmų metiniame susirinkime, sausio 14 d. Dariaus-Girėno salėje išrinkti septyni direktoriai:

Trijų metų terminui daugiausia gavo balsų sekanti:

Bruno Klemka, Teodora Kuzas ir Vincent Samoška.

Dvejų metų terminui: Vyto Shukis, dr. J. Jerome, John Evans, Jr. ir Felix Raudonis.

Teodora Kuzienė yra vienintelė moteris Prekybos Rūmų valdyboje; ji eina pirmos vicepirmūninkės pareigas. Juozas Bacevičius dabar yra Pr. Rūmų prezidentas.

Parodą apie lietuvius Amerikoje paruošia Bronius Kviklys, Draugo redaktorius. Yra surinkęs įvairių eksponatų iš lietuvių praeities. Rodys ryšium su Amerikos 200 nepriklausomybės sukaktimi. Bus pavaizduota organizacijų veikla, jų darbas, socialinis gyvenimas. Paroda apima laikus nuo pirmųjų lietuvių iki naujosios ateivių bangos.

Prie parodos rengimo prisideda newyorkietis dr. Jonas Lenktaitis. Jis rūpinsis jos vežiojimu po visą kraštą.

Chicagoje paroda vyks balandžio 2, 3 ir 4 dienomis. Po to bus perkelta į New Yorką. Iš New Yorko bus vežama kitur.

Du pasižymėję Chicago lietuviai solistai J. Vaznelis ir St. Baras [viduryje] savo tautiečių tarpe. Z. Degučio nuotr.

Mažosios Lietuvos Lietuvių Draugijos tradicinis Užgavėnių Šiupinys įvyks: Lietuvių Tautiniuose Namuose, 6422 So. Kedzie Ave. šeštadienį, vasario 21 d. Pradžia 7 v. v. Bus vakarienė su tradiciniu šiupiniu.

Meninėje programoje: nonetas ir humoristinės deklamacijos. Šokiams gros nuotaikingas orkestras. Veiks ir baras. Užsisakyti stalus iki vasario 15 d. — grupėmis po 10 asmenų pas Ramūną Buntiną tel. PR 8-4282.

Režisierė Zita Kevalaitytė-Visockienė jau antras mėnuo intensyviai dirba, režisuodama "Dainavos" ansamblio statomą naują muzikinį veikalą "Pamario pasaka". Spektakliai įvyks vasario 28 ir 29 dienomis Chicagoje.

Mirė Stasys Pilka

Vasario 5 d. 1 val. popiet Central Community ligoninėje, Chicagoje, mirė aktorius-režisierius A. A. Stasys Pilka.

Gimė Petrapilyje.

Lietuvoje paliko mylima sesuo Gerda Linartienė, jos vaikai Danutė ir Vytautas su šeimomis ir kiti giminės. Chicagoje liko krikšto dukterė Stasė Kazlienė su šeima ir daug draugų ir pažįstamų.

Laidotuvėmis rūpinasi Lietuvos Dukterų draugija.

Priklausė Scenos Darbuotojų draugijai, Santaros-Šviesos Federacijai, Lietuvių Bendruomenei ir kitoms organizacijoms.

Laidotuvės buvo privačios, aptarnaujant laidotuvių direktoriui Steponui C. Lack.

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radziūnas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniais ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 11368

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

PILDOMI MIESTO, VALSTYBĖS IR FEDERALINĖS VALDŽIOS MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI.

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas: VIrginia 6-1800

Governor Michael S. Dukakis signs the "Republic of Lithuania Day" proclamation to be observed February 16th in Boston, Massachusetts. From left to right: Daniel Averka, Mrs. Ona Ivaška, Alexander J. Chaplik [Delegation Chairman — S.L.A. vicepresident], Stanley Griganavičius, Governor Dukakis, Miss Falisa Grendall, Andrius Keturakis, Mrs. Irena Veitas, and Dr. Algirdas Budreckis.

Vasario 16 minėjimas Bostone

Lietuvos nepriklausomybės akto minėjimas įvyks sekmadienį vasario 15 d. South Bostone. Visi Bostono apylinkių lietuviai kviečiami dalyvauti 10 val. mišiose Šv. Petro bažnyčioje. Mišios skiriamos kovojusiems ir žuvusiems už Lietuvos nepriklausomybę. Pritaikyta pamokslą pasakys klebonas kun. Antanas Baltrašiūnas. Organizacijų atstovai prašomi dalyvauti su vėliavomis.

Pagrindinis minėjimas įvyks South Bostono lietuvių piliečių draugijos patalpų trečiame aukšte 2 val.

Minėjimą atidarys ALTo Bostono skyriaus pirmininkas Aleksandras Chaplikas. Programos tvarka sekanti: 1. Vėliavų įnešimas ir pagerbimas (atlieka Stepono Dariaus posto legionieriai bei kitų organizacijų uniformuoti vėliavnešiai); 2. J.A.V. ir Lietuvos himnų giedojimas; 3. kun. Antano Baltrašiūno invokacija; 4. pirm. Chapliko atidaromasis žodis; 5. programos vedimas perduodamas Irenai Veitenei; 6. kongresininko John J. Moakley kalba; 7. gubernatoriaus Michael S. Dukakio ir Bostono burmistro Kevin H. White proklamacijų skaitymas; 8. estų, latvių bei ukrainių atstovų pasveikinimai; 9. kviestinio kalbėtojo Kęstučio Miklo iš New Yorko paskaita; ir 10. viešos rezoliucijos priėmimas.

Šių metų paskaitininkas Kęstutis Miklas yra pagarsėjęs BATUN vykdomasis pirmininkas ir VLIKO tarybos narys. Prelegento Miklo aktuali tema bus: "Lietuvos klausimas po Helsinkio susitarimo".

Po iškilmingos dalies meninę programą atliks tenoras Benediktas Povilavičius. Programą pajavairins Onos Ivaškienės tautinių šokių sambūris.

DR. PETRAS VILEIŠIS Į AFRIKĄ

Dr. Petras Vileišis, gyv. Waterbury, Conn., buvo išvykęs į Afriką tyrinėti industrines galimybes. Jo kelionę finansuoja šveicarai ir amerikiečiai biznieriiai. Pirma vyko į Kamerūną, Vakarinę Afriką. Kelionėje išbuvo tris savaites.

Ieškojo, kur galima suorganizuoti naujus industrijos vienetus, panaudojant Afrikos medžiagą, Afrikos darbą ir amerikiečių technologiją bei įrengimus. Specialiai buvo ieškoma galimybių Connecticuto valstijos pramonei.

Šiai kelionei jis buvo parinktas dėl to, kad turi patirtį praveisti derybas ir moka keletą kalbų.

Grįždamas sustojo Romoje, Paryžiuje, Londone.

Apie šią jo kelionę parašė ir Waterburio dienraštis, pažymėdamas kad jis yra buvęs Lietuvos diplomatas.

RŪTA LEE KILMONYTĖS VEDYBOS VASARIO 14

Visiems lietuviams gerai žinoma Rūta Lee-Kilmonytė, vasario 14 d. išteka už Webster Love, Bonanza kompanijos prezidento, valdančio Texas restoranų tinklą. Jiė pirkto geriausiame rajone rezidencinius namus už 159 tūkstančius dolerių ir dabar juos atnaujina, pagal savo skonį. Vestuvės labai privataus pobūdžio ir dalyvaus tik tai artimi giminės ir draugai. Vestuvinėj puotėj bus apie 400 svečių.

BROCKTON, MASS.

\$1000 BALFui

Čia veikia daug lietuviškų organizacijų, stipriausiai darbais reiškiasi bendrinėse: SLA, Amerikos Lietuvių Tarybos skyriuj, Lietuvių Bendruomenės apylinkėj ir Bendrojo Amerikos Lietuvių Šalpos Fondo skyriuj.

Praėjusiais metais BALFo vėjus

baigtas gražiais rezultatais. BALFo centrui pasiūstas \$1000.

Kitose kolonijose vėjų pagrindą sudaro aukos, čia vėjus paprastai atsiremia į specialų banketą šalpos reikalui, o aukos yra — banketo papildymas. Banketas surengtas lapkričio 22 Sandaros salėj. Gryno pelno davė \$685, o aukų — \$315.

Banketo reikalui įvairias gėrybes aukojo: A. Sužiedėlienė, J. A. Baškauskai, St. I. Eivai, V. Kazakaitis, O. Kašėtienė, Sandaros klubas, Kazimiero klubas. Pinigais aukas skyrė: \$200 — J. Kairys, Fitzmaurice Motor Sales savininkas; \$20 — V. Kazakaitis, Lithuanian Village savininkas; po \$15 — E. R. Janulaičiai, V. Eikinas; po \$10 — A. V. Baruliai, V. B. Sužiedėliai, D. W. Miles; po \$5 — J. Jakulis, A. Griauzdė, F. Janonis, P. Ausiejus, E. Grizė, E. Sužiedėlis, A. Deringas.

Daug triūso įdėjo pagrindinės šeimininkės: Eikiniene, Gofensienė, Jurkštienė, Juknevičienė. Jų ir jų talkininkų sumanumo dėka banketas praėjo dideliu pasisekimu.

BALFo 72 skyriaus valdybą sudaro: M. Gofensas — pirmininkas, A. Sužiedėlienė — vicepirmininkė, M. Klimas — išdininkas, A. Jurkštas — sekretorius.

Miami, Fla. matysime

1975 M. DAINŲ IR ŠOKIŲ ŠVENTĖ LIETUVOJE

Filmus rodys žurnalistė

Salomėja Narkėliūnaitė

Rengia Miamio lietuvių organizacijos

1976 m. vasario 22 dieną

Lietuvių Socialio Klubo salėje

2610 N. W. 119 St., Miami, Florida

Pradžią:

Pietūs 12:30 valandą. Filmų rodymas — 2 val. popiet

Pietūs ir filmai — \$2.50

Ateikite ir pamatykite Lietuvos jaunimą, jų meną, dainas ir šokius. Tūkstančiai jaunimo ir suaugusių dalyvauja Dainų Šventės iškilmėse.

Kviečia rengėjai

Mirė Sofija Bobelienė

Sofija Bobelienė — Ulinskaitė, velionio pulkininko Jurgio Bobelio našlė gyvenusi 147 Ashland Avenue, Boston, Massachusetts, mirė vasario 2 d., 1:20 p. p., sulaukus senatvės.

Gimė Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 28 metus.

Dideliame nuliūdime liko dukterė Laima Jasaitis, žentas dr. Stasys, anūakai Dalia ir Jurgis, 2 sūnūs: dr. Kazys Bobelis, ALTo pirmininkas, marti Dalia, anūakai Jonas, Rūta, Algis, Julius, Alena ir Aldona; Jurgis A., marti Elena, anūakai Jurgis Jr., Rasa, Sigita ir Viktoras.

Laidotuvės įvyko vasario 6 d. Ryte atlydėta į Šv. M. Marijos Gimimo parap. bažnyčią, kurioje įvyko gedulingos pamaldos už velionės sielą. Po pamaldų nulydėta į Šv. Kazimiero lietuvių kapines.

Giminėms bei artimiesiems giliausia užuojauta.

J. JONAITIS FUTBOLŲ ŽAIDĖJAS T.V. PROGRAMOJE

— Vienas garsiausių futbolų žaidėjų, dalyvavęs Baltimore, Md. komandoje Jonas Jonaitis dabar pasirodo T. V. programose, New Yorke kaip pranešėjas ir sporto rungtynių aiškintojas. Jo metinė alga \$300,000.

PABALTIO MUZIKOLOGŲ KONFERENCIJA

Kasmet vienoje Pabaltijo respublikų sostinių vyksta Estijos, Latvijos ir Lietuvos muzikologų konferencijos. Šiometinė surengta Talline. Ji skirta aptarti Pabaltijo simfoninės muzikos problemoms.

Apie Lietuvos kompozitorių simfoninę muziką konferencijoje pranešimą skaitė muzikologė D. Palionytė. Muzikologas J. Bruveris konferencijoje nagrinėjo M. K. Čiurlionio muzikinę kūrybą.

Estijos Valstybinėje filharmonijoje įvyko simfoninės muzikos koncertas. Skambėjo Latvijos, Estijos ir Lietuvos kompozitorių naujausi simfoniniai kūriniai.

Ona Mikuckaitė dantų gydytoja profesorė mirė Lietuvoje, sulaukusi daugiau kaip 90 metų amžiaus.

1922 m. ji pradėjo dirbti Lietuvos universiteto odontologijos skyriuje kaip demonstratorė, o nuo 1927 m. dėstė protezų techniką.

Nuo 1952 buvo pensininkė.

Simas Kudirka: . . . nereikia pasiduoti, ir reikia protestuoti ir dar kartą protestuoti. . . .

Atkelta iš 1 psl.

JAV aukštieji pareigūnai ir visuomenė nesupranta mūsų, ištrūkusių iš to pragaro. Na, ką ir norėti, jeigu Solženicinas, ir tas buvo nustumtas, tai ką mes reiškiamo, ar Vaclovas, ar aš, ar kitas. Bet nereikia kreipti į tai dėmesio, nereikia pasiduoti, ir reikia protestuoti ir dar kartą protestuoti, reiškiant nepasitikėjimą net JAV vyriausybe, žinoma, ne šmeižiant ją, bet pasakant: "Miešieji, atkreipkit dėmesį, dalykai buvo taip ir taip, dalykai atėjo iki 76-ųjų metų, jie nepakito, šiandien Afrika paraudus, kas laukia ateityje, ir užtenka visokių iliuzijų". Toliau — dėl knygos buvau planavęs išleisti knygą . . . Kol kas nieks nesigauna, sustojo reikalai, kada gausis, Dievas žino. Dėl filmo . . . taip pat . . . kontraktas pusei metų. Ar jisai bus, ar nebus, nežinau, jeigu detantas eis taip, kaip iki šiolei, filmo taip pat nebus. Na, o šiaip gyvenimas eina . . . reikia tikėtis, neužilgo įsidarbinsim, kur — nežinau dar. Tai maždaug va taip. Ačiū . . .

Moderuotojas: Vaclovai, dabar tavo eilė.

Sevrukas: Kada aš planavau važiuoti į Ameriką, arba į Vakarų, aš nežinojau, kad atsidursiu Amerikoje, tai mano draugai sakė man, kad, jei važiuosi, gailėsies, ir jei nevažiuosi, irgi gailėsies (publika juokiasi). Aš pilnai sutikdavau ir nutariau važiuoti tik dėlto, kad pagalvoju, kad čia man bus sąlygos vystyti kai kurias mano sociologines ar visuomenines mintis, ir dėlto nutariau važiuoti. Dėl to nutariau būti žiurke, kuri bėga nuo skęstančio laivo, tik dėlto.

Ir atvažiavus čia, aš tikėjau, kad būsiu gal daugelį metų darbininku, kad nieks manęs nepažins, nieks manęs negirs, nieks manęs nežinos. Šito tikėjau, bet nesitikėjau, kad

bus agresija prieš mane. Bet agresija yra.

Dabar dėl mano planų aš galiu pasakyti, kad dabar aš dirbu Kolumbijos universiteto bibliotekoje bibliotekininku, gaunu knygas ir siunčiu jas į skirtingas New Yorko valstijos ir net kitas Amerikos valstijas. . . . Tuo pat metu lankau anglų kalbos kursus — nuo šio semestro — sausio mėnesio pradžioje lankyti sociologijos paskaitas ir ateityje planuoju studijuoti ir ginti Ph. D. sociologijos srityje. Tai tokie mano planai.

Dabar, prieš pradėdamas kalbėti toliau ir paaiškinti apie tą agresiją, aš norėčiau pagerbti Mindaugo Tamonio atminimą minutės tyla, kadangi tas žmogus, technikos mokslų daktaras, puikus žmogus, didelio ryžto žmogus, savo pareigose atliko labai didelį žygi, jis parašė kad jis atsisako remontuoti tarybinės armijos karių paminklą dėl to, kad iki šiol nėra paminklo mūsų aukoms ir dėl to, kad iki šiol nėra žinomas faktas Lietuvoje, kad Lietuva 1940 m. buvo okupuota. Ir to rezultate jis buvo patalpintas į psichiatrinę ligoninę ir pernai lapkričio penktos dieną jis žuvo. Tai buvo vienas iš Don Kichotų, iš dabartinių Don Kichotų. Ir kai aš sužinojau, kad jis padarė tokį pareiškimą ir kad jis pasodintas į psichiatrinę ligoninę, aš kalbėjau su daugeliu čia esančių žmonių ir sakiau, kad reikia ką nors padaryti, kad būtų pagelbėta šitam žmogui. Ir aš buvau pasiruošęs paskelbti bado streiką, kadangi jo likimas ir mano likimas buvo labai vienodas (plojimai). Betgi nieks nepadėjo man. Ir tas mano pasiryžimas padėti Mindaugui Tamoniui taip ir likdavo atstumtas, o aš pats nerasdavau jėgų padėti jam, kad jis išgirstų, kad nors vienas žmogus, nebūtinai vienas žmogus, kad čia

esantys lietuviai padeda jam, supranta jo auką. O čia didelė auka priešpastatyti save prieš visą šią tvarką, visai skirtingą žmonių galvosena, čia buvo didelė auka. Ir todėl aš paskelbiau bado streiką, kad Tamonis išgirstų, kad yra žmonių, kurie vertina jo žygi-tik gruodžio penktą, o jis jau buvo, pasirodo, miręs. Tai dėlto aš noriu pasakyti, nors dabar, kad reikia pagerbti Tamonio vardą minutės tyla. (Visi atsistoja.) Ačiū labai. (Visi susėda.) Ir dabar . . . (moderatoriaus skambutis — baigėsi 3 min. laikas).

Moderatorius: Aš būsiu griežtas . . . Aš jau biškutį užleidau . . . Vistiek mums atrodo, kad judu daugiau ar mažiau gavote progą privačiai ir viešai susitikti su daugeliu Amerikos lietuvių, susipažinti su jų galvosena, pažinti esamas organizacijas, tiek kultūrinės, tiek politinės, taip pat ir mūsų spaudą, tai visą mūsų veiklą aplamai. Norėtume išgirsti jūsų nuomonę, ar tinkamai ir pakankamai dirbama Lietuvos laisvei atgauti: ko judu pasigendate, kam pritariate ir kokia linkme, jūsų nuomone, tas darbas turėtų būti dirbamas. Simas.

Kudirka: Na, be abejo, su lietuviška spauda ir su lietuviška visuomene susipažinę gan plačiai. Na, teigiama daugiau, negu neigiama; jūs gal sakysite, kad išsisukinėju, ne. Bereikalingas piovimasis lietuviškoje spaudoje mums garbės neduoda. Tą ne vieną kartą yra pažymėję protingi ir nuoširdūs autoritetingi lietuviai, tikslai reikalinga susiklausyti, nes jeigu mes piaujamės, aidas muša Vilniaus ir Kremliaus varpinėse ir ant mūsų veido spaudoma (plojimai).

Toliau . . . labai malonu, kuomet buvo paminėta Nijolė Sadūnaitė lietuviškoje spaudoje ir labai graudu, kad ji neįėjo į areną amerikonišką anglų kalba. Be abejo, nesame tiek turtingi, kad švaistytumeis tūkstančiais dol. ir kaire ir į dešinę, tačiau šventa mūsų pareiga vardan tą, kurie šiandien aukoja save Lietuvoje arba Rusijos imperijoje, kad jų šauksmas, jų žodis beistatymiškumo citadelėje būtų išgirstas čia ir atitinkamai sustiprintas tūkstančiais kartų.

Dėl to reikalinga, nors jau nusibodo, nenoriu jau aš mokyti, nes kažkaip, man atrodo, ir nedera. Noris prašyti, noris tiesiog maldauti: nesustokim pusiaukelėje, važiuokim tolyn, protestuokim ir protestuokim.

Sadūnaitės atvejis duoda mums nepaprastai puikias kortas tiesą ginti tiesa — rusiškąjį melą pastatyti į aklavietę, kad negalėtų pasiteisinti. Jeigu ruskiai nori pasiteisinti, Kremliaus ruskiai, tuomet teįsileidžia mane, aš mielu noru važiuoju į koncentracines stovyklas su TV kamera, su amerikiečiais ar kokiais nors kitais, ir tuomet mes išitikinsim, ar mes meluojam ar Kremlius meluoja. Toliau . . . (moderatoriaus skambutis).

Moderatorius: Vaclovai!

Sevrukas: Jeigu kalbėti apie tai, ką jūs darote, aš gal klystu, tai atleiskit man, bet aš manau, kad jūsų darbas yra labai efektingas vienu atveju — tai primenant pasauliui, kad Lietuva buvo okupuota,

ir kad tai turėtų būti atitaisyta. Tai šita prasme ką jūs darėte, yra gerai, yra darbas našus. Bet — dėl tolimesnių perspektyvų — kaip atitaisyti šią istorijos klaidą, kaip išengti į priekį, aš manau, kad yra labai trūkumų. Bet aš dabar apie tuos trūkumus nekalbėsiu, aš noriu užbaigti savo atsakymą pirmu klausimu. Aš noriu pasakyti, kad, kai aš atsiradau čia Amerikoje, tai daugelis į mane žiūrėjo įtariai: kas čia marksistas, komunistas, ir staiga atsirado Vakarų pasaulyje, ir kalba, ar tikėti jam ar netikėti. Na, ir aš neabejoju, kad iš pradžių gal buvo noras suprasti, įsitikinti arba tiesiog sužinoti, kas jis toks, kuo jis kvepia . . . Ir nenuostabu, ir aš sutinku su tuo, kad reikia į mane ir pažiūrėti, reikia mane ir apklausti, reikia ir pašnipinėti — sutinku su tuo. Bet kada tas darbas eina įstatymų ribose — gerai, tačiau kai peržengia tas ribas, peržengia žmoniškumo ribas, tai jau blogai. O paskutiniu laiku tas nepasitikėjimas pasireiškė ne tik šnipinėjimu, ne tik nepasitikėjimu, bet pasireiškia ir tuo, kad mane pradėjo, taip sakant, sistemingai girdyti narkotikais. Aš tai pasakau, aš apie tai sakiau jau kai kuriems žmonėms, kurie esą arti prie CIA arba prie FBI, ir pasakiau, kad kol kas aš nenoriu nieko daryti viešai, kadangi aš dėkingas Amerikai, kuri davė man galimybę atvažiuoti čia ir vystyti savo veiklą, savo idėjas, kurios gali padėti tolimesnio veikimo siekti . . . (skambutis) Na, tai pagrindiniai ir pasakiau, ką aš norėjau pasakyti . . .

Moderatorius: Judu abudu dar neseniai iš Lietuvos, pasakykite atvirai, kiek Lietuvoje mūsų žmonės žino apie užsienio, ypač Amerikos, lietuvių veiklą, čia esamas organizacijas, ir iš viso, kaip mūsų tautiečiai vertina mūsų pastangas Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės atstatymo kovoje. Simai . . .

Kudirka: Na, ką . . . Už geležinės uždangos gali prasibrauti, ir tai ne laisvai prasibrauti, tikslai radijo bangomis. Voice of America, net dabar paskutiniu laiku, Valstybės Departamento apkarpos ir tų laukiamų, labai trokštamų žinių Lietuvoje taip ir nesulaukiama. Bet, Dievui dėkui ir jums, kad jūs kovojot, atidaryta yra Radio Liberty, ir ji mums duoda deguonies, kurio mums taip reikia Lietuvoje. Aš save dar ir skaitau ten . . .

Moderatorius: Simai, aš norėčiau pertraukti, kadangi apie radijo programą kalbėsime vėliau. Aš norėčiau žinoti, kaip mūs tautiečiai vertina mūsų Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės pastangas . . . ir kiek žino apie mūsų veiklą, apie mūsų organizacijas . . .

Kudirka: Matot, aš nebuvau tose sferose, kad galėčiau kalbėti visos lietuvių tautos vardu, tikslai tiek žinau, kad, kuomet veikiama prieš bolševikinę tironiją, prieš okupaciją Lietuvoje, visokeriopais būdais stengiamasi slopinti ir suniekinti visą lietuviškąją arba bet kokią išėviją, visus pabėgėlius, juos štampuojant "fašistais" . . .

Stai kas reikalinga padaryti. Dabar neseniai buvo apie BALFą rašyta Tiesoje . . . ten ar penkiuose

LIETUVIŠKAIS REIKALAIS

numeriuose. Reiškia, tai yra jau tiek kagebistams opus klausimas. . . . Žinokite, kad tai yra neveltui padaryta. Reiškia, tai yra įvertinimas, kad jūsų pastangos yra įvertinamos labai gerai. Toliau . . . Jūs, kaip nuvažiuojant į ten, į Lietuvą, arba, kaip atvažiuoja kas iš Lietuvos, dėl Dievo meilės, jeigu negalit pasakyti tiesos, tai tokių nedaleiskit reiškinį, kad kaip šiandien, kaip Gimtasis žodis rašo ten. Tokių neleiskit. Lietuva yra okupuota, ir tas yra šventa. Gatava. (Plojimai). Ir kitokios diskusijos nereikalingos net pradėti. Kiekvienas Lietuvoje (skambutis) . . . truputėlį atsiprašau. Kiekvienas Lietuvoje pasitikęs korespondentas, žinokite, yra kagebistas. (Plojimai).

Sevrukas: Aš manau, kad lietuvai ne ypatingai žino, ką jūs čia darote ir kaip jūsų veikla pasireiškia Lietuvos laisvinimo darbe. Gal vienas asmuo ir žino daugiau, bet aplamai — ne. Bet visi žino ir visi įvertina labai, tai, kad jūs palaikote tą žinią, kad Lietuva yra pavergta ir kad mes turim kažką padaryti, kad taip nebūtų. Tai šitai visi žino ir visi vertina. Ir šita prasme, kaip jau anksčiau esu sakęs, jūsų darbas yra efektingas ir našus ir tik, duok Dieve, kad būtų toliau tęsiamas. Bet, jeigu jūs norite gerinti savo darbą, tai jums reikia pagalvoti apie realią situaciją. . . . Kalbėti apie jūsų organizacijas, apie laikraščius, kiek tai liečia mane, tai mano nuomonė dar nėra labai susiformavusi. Aš negalėčiau pasakyti, kad vienerių metų užtektų susipažinti su visu gyvenimu. Aš tik galiu pasakyti, kad stipriausia srovė čia ir Lietuvoje ta pati — tai katalikiška srovė, ir ji daugiau atsispindi ir daugiau kai ką nuveikia praktiškai. Paimsime, pavyzdžiui ir Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikas, jų išleidimą bei platinimą. . . . (skambutis).

Moderatorius: Simai, anksčiau norėjai kalbėti apie radiją. Pakalbėsime apie radiją. Didelės pinigų sumos yra išleidžiamos lietuviškom radijo programom į Lietuvą. Ar tos programos yra girdimos Lietuvoje, ar daug kas jų klauso ir kurias, kaip jas vertina ir ar tiki mūsų žiniom. . . . ?

Kudirka: Programas, be abejo, klauso visa Lietuva su tam tikrais, žinoma, skirtumais. Aš negaliu kalbėti apie aukštąsias sferas, bet, man atrodo, kad ir aukštosios sferos klausos. Aš buvau ant laivo, aš mačiau, kas dėjosi per maždaug penkiolika metų, visi sluoksniai klausėsi. . . . kuomet pasirodė tranzistoriai, jūreiviai pirkdavosi tranzistorius, klausydavosi nuėję kur nors pasislėpę, kad nematytų draugai. Kapitonas, tas mano pats Popovas, kuris mane gražino atgal, tas pats klausėsi ir BBC ir Golos Ameriki ir kitus. (Juokas.)

Kaip, ar klausos mūsų įvairūs partijos pareigūnai, aš nežinau, bet kaimo moterėlės, daugelis mokytojų, medicininis personalas daugeliu atvejų klausosi ir trokšta žinių, ypatingai tokių žinių, kokias perduoda Radio Liberty. Liberty yra efektingiausia stotis, dėl to tą Liberty visokiausiais būdais — su dviem tūkstančiais tų slopiklių ir glušina. Reiškia, įsivaizduokite, ko-

kią efektingą naudą neša tos stotys. Yra Vatikano stotis. Mes kaimo klausydavom, mūsų kaimynai klausydavos. . . . Bet aplamai apie Lietuvą kalbėti aš negaliu, tačiau reikia duoti prognozą, kad tikriausiai visa Lietuva klausosi, kadangi, jeigu Rusija klausosi, be abejo, Lietuva daugiau klausosi.

Toliau — yra neefektingų radijo stočių, kurias be abejo, yra prasminga anuliuoti, kaip . . . palaukit . . . Madrido. Aš esu pagavęs Madrido stotį tiktai du kartus, pats būdamas jūreivis ir sėdėdamas prie itin jautraus imtuvo. Kaimiečiai, Lietuva, neturi tokių imtuvų, na, kagebistai. . . . tie turi, be abejo.

Programos nepaprastai laukiamos, ypatingai disidentams, nes tai yra tos žinios, kurias perduoda Vakarai, kurias perduodat jūs, jūsų enciklopedija yra klausoma Lietuvoje, inkorporavimas Lietuvos į Rusijos imperiją klausomas Lietuvoje. Jaunoji karta apie tai nežino, ir mūs šventa pareiga išvien ir išvien kalbėti apie Lietuvos istoriją, nes Lietuvos istorijos nėra lietuviškose knygose. Yra kažkas kvazimodiško, kažkas iškreipto, kas atsi- duoda vien tiktai visokiais leninizmo pamušalais, ir lietuviško nieko nėra. Mūsų pareiga žadinti lietuvišką moksleiviją, mokytojus ir duoti, be abejo, lietuviškos ir religiškos programos. Daug nereikia, bet Dešimt Dievo įsakymų, kad iširėžtu kiekvienas ir į sąmonę ir į širdį. Ir mūsų istorija, mūsų himnas, na, ir paskiau, einamieji įvykiai ir iš Gulago archipelago. . . . (skambutis).

Moderatorius: Ačiū, Vaelovai, pačiam eilė.

Sevrukas: Aš šiuo klausimu nieko nepridėsiu prie to, ką pasakė Simas. Tėsiu atsakymą į pirmesnę klausimą. Aš noriu pasakyti, kad daugiausia, ką jūs nuveikėt — tai yra lietuviška enciklopedija, kurioje jūs surašėt labai daug ir kur jūs pasireiškėt labai plačiai. . . . Tai šita prasme toliau aš norėčiau pasakyti, kad, vertinant tuos pasikeitimus, kurie įvyko per 30 metų ir kuriuos mums reikia suprasti, aš norėčiau padaryti vieną priekaištą jums visiems. Tame priekaište gal atsispindi ir mano būklė, kurioje aš dabar atsidūriau — tai yra, kad labai mažai mokslininkų iš lietuvių, labai mažai jūs dalyvaujate šitame darbe nesavanaudiškai, nepriklausomai nuo nieko kito. Aš norėčiau pasakyti, kad ten yra vienas požiūris į jus visus — kad senoji karta išmirs ir tada Lietuvos klausimas pasibaigs. Kodėl toks požiūris? . . . Todėl, kad daugelis iš jūsų, iš senųjų, tikrai dirbat idealiai, dirbat iš širdies, bet kiti, kurie įsijungė į šitą darbą, mažai kas dirba iš širdies, dirba dėl pinigų, dėl karjeros, dėl pritarimo, ne dėl širdies, o čia ideologinėj kovoj reikia, kad darbas būtų vykdomas iš širdies, dėl idėjos, dėl dvasios, ir tada bus rezultatai ir tada nebus to, kas įvyko su manimi, kad iš nepasitikėjimo aš tapau atstumtas, kada iš nepasitikėjimo susidarė tokia padėtis, kad aš tapau lyg priešas Amerikos visuomenės, kada mane pradėjo nuodyti ir nuodija iki šiol, nežiūrint to, kad aš sakau, aš sutinku su kompromisu, aš sutinku nutylėti

Sevrukas: . . . aš noriu pasakyti, kad daugiausia, ką jūs nuveikėt — tai yra lietuviška enciklopedija. . . .

visus faktus, kuriuos aš žinau.

Gal kada nors vėliau ateity aš pasakysiu, bet tai nebus pavojinga Amerikai. Aš dėkingas Amerikai, sakau dar vieną kartą, ir aš nesu pilietis Amerikos, kad kiščiau į svetimus reikalus, bet aš prašau ir aš noriu vieno, kad Amerika duotų man galimybę būti žmogumi, laisvu žmogumi. Viskas. (Plojimai.)

Moderatorius: Judu abudu gerai žinote, kad su Lietuva organizuoto bendradarbiavimo nėra, yra tik pavienių asmenų, daugiausia tarp giminių privatus ryšys. Kuo ilgiau gyvename toli nuo savo tėvynės, tuo labiau nutolstame nuo jos, taigi savo kalbos, papročių. Kokia judviejų nuomonė dėl to bendradarbiavimo praplėtimo bent kultūros, švietimo ir sporto srityse organizaciniu mastu. Aš duosiu šį kartą Sevrukui pradėti.

Sevrukas: Aš jau sakiau, kad aš su jumis kartu, nežiūrint tų visų skirtumų, nežiūrint, kad kartais aš esu atstumtas, kad kartais yra nepasitikėjimo, bet vistiek aš su jumis. . . . Aš sakau, kad šitas klausimas — ar mums bendradarbiauti su esančiais ten lietuviais ar nebendradarbiauti — jis yra nevisiška rimtas klausimas. Man rodo, negali būti ir klausimo, ar bendradarbiauti ar ne, ar klausyti, kas ten dedasi ar ne, ar mylėti esančius ten lietuvius ar nemylėti, kokie jie bebūtų.

Man atrodo, kad čia nėra klausimo — čia yra vienas atsakymas: taip, reikia bendradarbiauti, reikia žinoti, ką jie galvoja, reikia eiti į dialogą su jais, reikia kalbėtis, ginčytis, žinoti, kas ten dedasi, ir padėti tiems žmonėms susiformuoti teisingesnius požiūrius ir tam, kas ten yra. Taip! Mano atsakymas į šitą klausimą — aš visu šimtu — ir rankoms ir kojomis, kad reikia bendradarbiauti. Ir noriu tik pasakyti tai, ką pasakė Sadūnaitė, kad

tik "melas gali bijoti tiesios". Šitas principas — demokratų, disidentų lietuvių disidentų, principas turi būti priimtinas ir jums, jeigu jūs trokštate tiesos — tiesa nieko nebijo, tiesa yra nenugalima — tai yra principas. Jeigu taip, tai mes turime kalbėtis, mes turime važiuoti ir mes turime ir suprasti tą padėtį, gal kitaip šiek tiek įvertint tą padėtį.

Moderatorius: Ar pats galvoji organizaciniu mastu ar privačiu keliu?

Sevrukas: Aš galvoju, kad reikia naudoti visokius būdus — ir organizacinius ir privačius. Aš žinau, kad jūsų futbolininkų komanda norėjo važiuoti į Lietuvą, bet paskui stauga, nežiūrint to, kad lietuvių atstovai buvo linke priimti tą komandą, Maskvos atsakymas buvo neigiamas, ir po to jūs nieko nepadarėt. Aš, jeigu būčiau buvęs jūsų tarpe, būčiau pataręs visai tai komandai nueiti prie New York Times ir organizuoti vieną dieną, arba keletą dienų demonstraciją, kad mūs neleidžia į Lietuvą žaisti futbolo. Ir tai būtų geriausias dalykas, kuris veiktų ir amerikiečius čia ir lietuvius ten. (Plojimai.)

Kudirka: Vaelovas labai teisingai pasakė. Kuomet Maskva atsako neigiamai į mūsų pastangas nuvažiuoti į Lietuvą, be abejo, reikalinga Kremlui kasti kaip galima skaudžiau. Kuomet mes tylime, be abejo, to ir reikia ponui Brežnevui, bet kuomet mes triukšmaujame, tai anaipol — jam nepatinka. Tai reikia žinoti, tai reikia įsisąmoninti. Padaryti labai sunku, aš žinau, jūs visi dirbate. Daug kartų mes organizavome ten susitikimus, sunku surinkti žmones. Nueiname prie tų rusų ambasados, nagis, nueiname penki — aštuoni žmonės, nagis, tu Dieve mano, jie tyčiojasi, be abejo, tyčiojasi. Mes esame gavę laišką, kad, sako, mes matėme jus televizijoje. Ką matė televizijoje, tai reiškia,

Nukelta į 8 psl.

KUDIRKA IR SEVRUKAS

Atkelta iš 7 psl.

kad mane su Genute, matė, be abejo, kai buvome prie SNO. Mus nutraukė, dešimt žmonių. . . . Be abejo, kažkoks ten šlamštas protestuoja prieš Pabaltijo pavergimą. Na, pagalvokite, baisus čia daiktas. . . .

Reikia masiškai daryti, masiškai neįmanoma padaryti kiekvieną šeštadienį. Bet mums reikia protestuoti, protestuoti ir užsiprotuoti. . . . Bet rašyti popieriaus mes turime. Rašykim, kalkim ir kalkim kongresmonam, senatoriam, kalkim į New Times. Ateis šimtas laiškų — prapuls, bet ateis tūkstantis laiškų — neprapuls ir galų gale bus pasiektas tikslas.

Dabar. . . . ar važiuoti į Lietuvą ar ne? Vis tiktai važiuoti į Lietuvą, pasiruošus ir sąžiningai atlikti savo kelionę į ten ir atgal ir paskelbti, ką pamatysite ten ne tiktai pavyzdiniuose kolūkiuose arba kokiame ten bare ant ledo. . . . Bet nuvažiuoti į kolūkių toki, kur jūsų mamytė, tėvelis yra palaidoti kapuose.

Jeigu neleidžiama, kodėl neleidžiama? Ir tai garsinti atvažiavus čia. Nereikia bijoti. Ten nieko šiuo metu jūs nepakenksite, tą žinokite gerai. Dėl to stovi Sacharovas. Aiškus dalykas, karo atveju mūsų giminės bus nušluoti. Bet, Dieve mano, ką darysi, reikia rizikuoti, o tiesą skelbti — mūsų šventa pareiga. (Plojimai). Bendradarbiavimas. . . . bendradarbiavimas gali būti tiktai toks, ne tępiojant pagal kompartijos dirigavimą. Galima nuvažiuoti, galima pasimokyti, bet tas neapkrės, amerikietį bolševizmu sunku apkrėsti. . . . Bet reikia žinoti, kad neveltui ten būtų nuvažiuota, neveltui būtų išmestas tas tūkstantis dolerių ir praleistas mažas laikotarpis laiko. Reikia kaišioti nosį visur, ypatingai ten kišti nosį, kur neleidžia (juokas ir plojimai). . . .

Moderatorius: Organizuotas bendradarbiavimas būtų priimtinas ar ne?

Kudirka: Organizuotą bendradarbiavimą reiktų pabandyti. Jeigu tiktai atrinktu Lietuvos kompartija, tenai Brežnevui nurodžius, Bimba, arba prie bimbinkų arba visiškai nesuprantantį politinės situacijos žmogų ten paimti, tuomet, man atrodo, toks bendradarbiavimas nereikalingas. Bet jeigu priimtų visus žmones, aplamai paėmus, kas tiktai nori, ypatingai iš protingų žmonių, tuomet valio, važiuojam! (Juokas).

Moderatorius: Mes daug kalbame apie Lietuvoje vykstančią kovą prieš okupantą, apie platų pagrindinį veikimą, apie Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką, bet niekas neturime tikro vaizdo apie esamą padėtį. Pasakykite, neminint detalių čia, ar yra tokia organizuota pagrindinio veikla? Jei nėra, tai kaip ta už išsilaisvinimą kova vedama, ir ar mūsų žmonės platesniu mastu ten mūsų Tėvynėje tikisi to išsilaisvinimo iš rusų priespaudos? Vaclovai. . . .

Sevrukas: Aš iš pradžių noriu pasakyti, kad visas pasaulis, galima pasakyti, nesupranta, kas tai yra totalitarizmas. Jeigu mes pažiūrėsime į enciklopediją, kur apibūdina-

ma totalitarizmo sąvoka, tai ten pabrėžiama, kad totalitarizmas yra tokia valstybė, kuri gniaužia visas kitas pastangas ir kuri nori totaliai diriguoti ir valstybės ir dvasinę veiklą.

Man atrodo, čia totalitarizmo apibrėžimas yra tik teisinis, tik iš valstybės pusės. Totalitarizmas yra ne tik teisinis dalykas, ne tik civilinės veiklos dalykas, bet yra dvasinis pasireiškimasis. Tai šita prasme, aš noriu pasakyti, totalitarizmo pakankamai yra ir jūsų tarpe. Pakankamai yra totalitarizmo dvasios, neapkantos, kuri yra, taip sakant, tos totalitarizmo dvasios pasekmė.

Aš noriu pasakyti, kad totalitarizmas yra dvasinis fenomenas, ir prieš jį reikia kovoti dvasiškais argumentais. Tai šita prasme, aš noriu pasakyti, kad Lietuvoje dabar esančiose sąlygose vis daugiau žmonių supranta totalitarizmą arba konkrečiai — komunistinio totalitarizmo dvasią ir pradeda kovoti prieš tą totalitarizmą, ir šita kova vyksta dviejose plotmėse — viena plotmė yra nacionalinis judėjimas. Yra žmonės katalikai arba žmonės lietuviai patriotai, kurie nuo 40 metų buvo priešpastatę save okupacijai, kurie išsėdėjo daug laiko kalėjimuose, stovyklose ir kurie niekada nesitaikstė su esama padėtimi, bet jie yra pasimokę to patyrimo, politinio patyrimo per tuos 30 metų, ir jie dabar nežaidžia pagrindinėmis organizacijomis, kadangi totalitarizmo sąlygose sukurti organizacija yra neįmanoma. Po dešimt dienų ta organizacija disappears. . . . (Juokas publikoje). Todėl nesiruošia steigti kažkokių pagrindinio organizacijų, nors jaunimas laikas nuo laiko kiekvieneriais metais. . . . yra labai daug areštuojama jaunuolių, penki, dešimt žmonių, mažiau. . . . vienas, du trys, ir tos organizacijos, jų nariai teisinasi, kad jie organizuoja tarybines organizacijas. Bet tai yra daugiausia jaunimas, kuris jau negali gyventi tose sąlygose, kuris eina, nežinodamas kartais gylio tos upės, kurią reikia perbristi, ir jis areštuojamas.

Bet patyrusieji žmonės. . . . jie organizuoja Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką. Ten organizacijos nėra. Ten žmonės renka faktus ir leidžia šitą kroniką. Vieni areštuojami, kaip Sadūnaitė ir kiti, kiti tęsia tą darbą. Vat, šitas darbas yra labai našus ir labai dėkingas.

Bet yra dar kita plotmė, kur pasireiškia rezistencija totalitarizmui. Ir ta plotmė — tai mokslas, menas, oficialus mokslas ir oficialus menas. Ten yra žmonės, kurie siekia kokių nors dvasinių laimėjimų ir eina tos logikos principais — jie negali taikytis su tuo totalitarizmu. . . . ir jie tada eina irgi į rezistenciją, į disidentus. (Skambutis) Ir šitie žmonės yra Jurašas, ir kaip neseniai sužinojom, Tomas Venclova. Ir jų yra daugiau.

Moderatorius: Simai, dabar pats nušvies rezistenciją Lietuvoje ir kaip ji yra vedama.

Kudirka: Na, matot, pokarinis periodas, kaip antrą kartą Lietuva papuolė į bolševikų letenas, partizaninis kruvinas judėjimas lietuvius išmokė, kad negalima kovoti vien su šautuvu prieš tą raudonąją armiją, kuri sumalė Wehrmachto tigrus. Dabar pasimokinę. . . . su Stalinu (mirtim) kažkas tai lūžo visam Gula-

Kęstutis Miklas: . . . Atsakymui į kiekvieną klausimą jie turi po tris minutes. Ir aš būsiu gana griežtas laiko atžvilgiu. . . .

go sąlyne ir truputį atsipalaidavimas įvyko po "Ivano Denisovičiaus dienos", Solženicino ir pono Chruščevo dėka.

Dabar. . . . ginkluotą sukilimą arba organizuotą pagrindį daryti, kaip Vaclovas minėjo, yra rizikinga — daugiausia žlunga organizacijos. Taip žlugo Šilinsko organizacija. . . . penki vyrukai — vienas buvo Judas. Taip žuvo Murausko Šilutėje — iš trijų vaikų vienas buvo kagebistas. Taip žuvo Šarūno Žukausko. . . . Iš šešių žmonių — pasirodė, vienas eina į saugumą. Reiškia, neįmanoma organizacijos. Nėra dar išugdytos dvasinės vertybės taip, kad žmogus aukotųsi, sudegtų vienas, ir amen. Tas dar reikalinga išugdyti. Bet. . . . sodinant žmones į kalėjimus, iš ten išeina jau graudūs partizanų likučiai.

Moderatorius: Judviem dar būnant Lietuvoje, prasidėjo konfliktas tarp sovietų ir Raudonosios Kinijos. Kaip į šį konfliktą žiūri mūsų tautiečiai ir ar tikisi, jei kiltų karas tarp tų jėgų, kad tokio karo pasėkoje būtų galimybė išsilaisvinti? Ar pritariama tokiam karui ir ar lietuviai vėl sukiltų prieš rusus panašiai, kaip praėjusio karo metu tarp Vokietijos ir Sovietų Sąjungos?

Kudirka: (nesigirdi).

Sevrukas: Aš, kiek man teko kalbėti su lietuviais. . . . tai lietuvis nėra vienas nepatenkintas tuo konfliktu ir nėra vienas nelaukia karo ir nenori, kad tas karas įvyktų, nes tas karas atneštų daug nelaimės ir rusam, ir lietuviui. . . . Tai maždaug toks išpūdis. . . . gal aš klystu. . . .

Dabar, kalbant apie šitą konfliktą toliau. . . . aš noriu pasakyti, kad, skaitydamas čia spaudą, aš susidariau išpūdį, kad čia kaip tik daugelis lietuvių. . . . ar ne taip daugelis, bet gal kai kurie intelektualai, tuo labiau blogiau jiems, tikisi, kad iš to konflikto Lietuva gali laimėti. Tai, aš manau, kad čia yra klaidinga pozicija. Mano požiūriu, karas, dabartinis karas, nieko gera neatneštų — atneštų tik blogą.

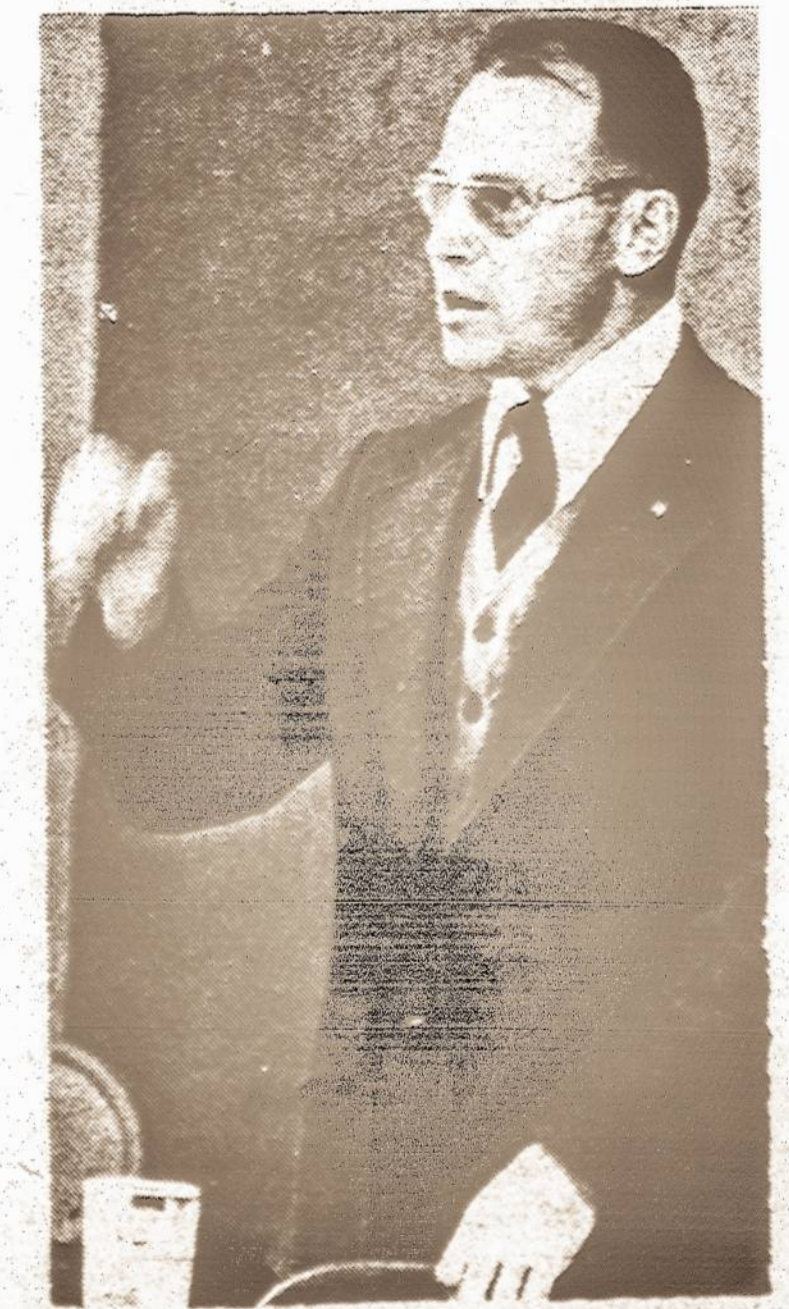
Ir jei mes norime laimėti nepriklausomą Lietuvą, mes turime susikoncentruoti savo jėgas, ne į svietimas jėgas, o tik į savo vidinę jėgą, tik į lietuvių sąmonę kalbėti ir

prabilti, ir mes turim kovoti ideologinėje srityje, dvasinėje srityje. Štai čia yra laukas, kur mes turime kovoti ir sulaukti pergalę. Tik čia. . . . (plojimai).

Moderatorius: Ar reiktų ieškoti bendros kalbos su komunistais, atskilusiais nuo Maskvos, taipgi su komunistinėm vyriausybėm, sakykim, su Kinijos, Albanijos ar Jugoslavijos? Ar turėtume iš to naudą ir kaip į tai žiūrėtų mūsų tautiečiai Lietuvoje?

Kudirka: Noriu pradėti nuo vieno labai paprasto dalykėlio. . . . Tie intelektualai, ar studentai kurie užbaigia Maskvos Lenino universitetą ir grįžta į savo tėvynę, daugiausia pavirsta antikomunistais. Bet tie, kurie užbaigia Sorboną ar JAV aukštąsias mokslo institucijas, kažkaip tai pavirsta rausvai (publika juokiasi). Be abejo, mes turime ieškoti. . . . išbandyti visas galimybes ir su Raudonąja Kinija, Fordas irgi bando su Kissingeriu. Kodėl mums nepabandyti? Ir su Albanija. . . . Albanijoje yra stiprios Kinijos stotys, kurios transliuoja. . . . Dieve apsaugok ką ant Rusijos. Tiktai,

Nukelta į 9 psl.

Kudirka: . . . Fordas irgi bando su Kissingeriu. Kodėl mums nepabandyti [su Raudonąja Kinija]?

KUDIRKA IR SEVRUKAS

Lietuvos Gen. konsulas New Yorke
Anicetas Simutis.

Atkelta iš 8 psl.

jeigu mums pavyktų įteigti kinams, kad reikia truputį keisti programą. Programa yra nepaprastai nuobodi. Aš ją esu daug klausęs . . . daug vąndens. Jeigu jie pakeistų, jeigu jie prabiltų taip pat lietuviškos, mūsų Katalikiškos Bažnyčios Kronikos lūpomis, tuomet valio, važiuojam ir su Kinija. Svarbu — skaldyti imperiją, svarbu suskaldyti rusiškąją imperiją. Tokios imperijos pasaulis dar nematė: nei Cezaris nesukūrė, nei Atila nesukūrė, kas dabar išugdyta . . . ir šiandien išviešpatavo visame pasaulyje . . .

Sevrukas: Aš galvoju, kad, jei mes bijom kalbėti su kinais, tai reikia bijoti (kalbėtis) ir su manim. (Juokas). Kaip jūs su manimi kalbatės, tai, man atrodo, nėra tokio ypatingo pavojaus kalbėtis su komunistais. Vienas dalykas.

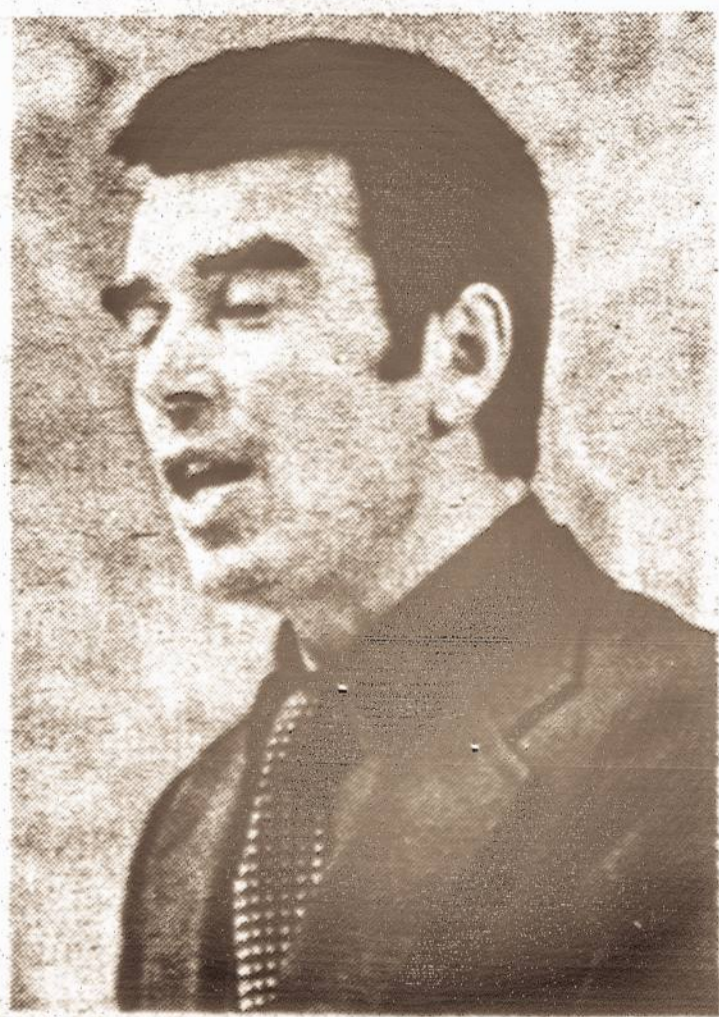
Antras dalykas — dabartinis pasaulis yra pliurastinis. Jame negali būti tokios vietos ir tokios situacijos, ir praktiškai nėra, kur egzistų tik viena teorija, tik vienas požiūris į pasaulį. Matom, kad yra labai daug požiūrių į pasaulį, labai skirtingų. Ir mes, jeigu, mes realistiškai, jeigu mes matom, kas yra tikrovė, mes turim sutikti su tuo faktu ir kalbėti su komunistais.

Aš, pavyzdžiui, marksistas, komunistas, aš kalbu su katalikais, aš einu į katalikų bažnyčią, ir einu ne tik dėl žingeidumo, bet einu ir dėlto, kad reikia kažko ten pasimokyti, reikia kažko gauti savo dvasiai, aš einu (plojimas). . . Ir dėlto gal tai paradoksaliai skamba, gal aš vienas toks esu, kuris taip kalba, gal būt, bet aš kalbu nuoširdžiai, aš nemeluojau. Ir šita prasme ir jums reikia kalbėtis su kitais žmonėmis, kitais mąstanciais. Ir jeigu lietuviui sugebės išugdyti savyje tokią tolerantišką dvasią, kur gali egzistuoti skirtingi žmonės, tai būtų pavyzdys kitiems. O šitas dalykas yra dabartinio pasaulio dėsnis, tai prie šito reikia eiti. Ir šituo keliu eidami,

mes ne tik rasim bendrą kalbą su lietuviams, esančiais ten, bet mes galėsime ir išspręsti šios dienos problemas — bendradarbiaujanam, išklausom kitą pusę, neatsisakydami savo pažiūros.

Moderatorius: Bet kaip lietuvių? . . . lietuvių Lietuvoje? Ar prirtartų tam ar ne?

Sevrukas: Aš manau, kad lietuvių prirtartų. Jei mes kalbėsime ne dėl pinigų, ne dėl kažkokių dalykinių laimėjimų, o kalbėsime iš principo, kalbėsime dėlto, kad mes gerbiame kitą pusę. Ir aš manau, kad lietuvių, jau vien dėlto, kad Lietuva yra Tarybų Sąjungos okupuota, jaučia simpatiją ir Albanijai, ir Kinijai, ir čekams. Kada jie laimėjo hokėjaus varžybas, visi lietuvių plojo. Tai čia nėra klausimo, ar siekti to bendradarbiavimo. Atsakymas vienas — taip. Jeigu kita pusė nenori to bendradarbiavimo, tai reikia stengtis, kad kita pusė suprastų, jog šitoks bendradarbiavimas reikalingas. O iš kitos pusės, jeigu tokio bendradarbiavimo ir neįvyktų, tai, kad kaltininkais nebūtume mes, o ta kita pusė.

Sevrukas: . . . aš, pavyzdžiui, marksistas, komunistas, aš kalbu su katalikais . . .

Moderatorius: Simai, pats esi labai religingas, o, Vaclovai, pats sakai viešai, kad esi ateistas. Nežiūrint prabėgusio metų skaičiaus okupacijoj, atrodo, kad pagal Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką okupuotoj Lietuvoj tikinčiųjų skaičius yra labai didelis ir, gal būt, vyraujantis. Savaiame suprantama, kad

ilgalaikė komunistinė okupacija ir ateizmas yra įleidęs gilius šaknis dabartinėj Lietuvoj. Ir sunku būtų teigti, kas turi persvarą, ypač toje naujojoje kartoje, kuri per su virš 30 metų užaugo ateistinės propagandos dvasioje. Sakykim, jei Lietuva šiandien taptų laisva, kas būtų? Ar būtų vietos ateistams, jei tikintieji turėtų didelę persvarą ir atvirkščiai?

Kudirka: Be abejo . . . Gulago salyne dirbant tą pražūtingą darbą, kurį dabar dirba Maskva, daugelio žmonių sąmonė yra sužalota. Bet vėl imame Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką. Įsivaizduokite, jeigu kala visais ruporais vieną ir tą patį spauda, radijas, televizija, ten visokie propagandiniai židiniai, ir tai Lietuva nepaklupdyta, ir tai Lietuva nenunuodyta, ir tai Lietuva gimdo Sadūnaites, gimdo Šarūnus Žukauskus, gimdo daugelį patriotų, tai žinokite, Lietuva gyva, nes tikėjimas yra ta moralinių vertybių tvirtovė, kurios nugalės ne pragarovartai. Tai yra pasakęs Solženicinas. (Plojimai). Dešimt Dievo įsakymų turi išsivinti taip Lietuva, taip turi išsivinti ir visas pasaulis.

Gal būt, ir Vaclovas eina taip pat Dešimt Dievo įsakymų linkme. Bet Vaclovas yra apvogtas žmogus, ir mes jo negalime smerkti, kad jis savyje neturi tų pamatų, kuriuos turiu aš, kadangi aš buvau šeimoje, kurioje per užgavėnes giedojome kantičkas, mus mokino mokykloje kunigėlis . . . ir štai šiandien aš turiu tą fundamentą, kurį aš, Dieve padėk, kad nesumaterialėčiau, kad nusinesčiau taip ir į kapą . . . Vaclovas to negavo, ir Vaclovas . . . nors ir mano ausį režia . . . ateistas . . . tegul jį perkūnėlis (juokas), bet žinokite, Vaclovas, jisai skelbia beveik tą patį, ką ir aš. Jis aukojasi ne mažiau, negu kad aš, gal būt, ir daugiau. Ir Vaclovui sunkios aplinkybės, kadangi aš priimtas kaip didvyris, Vaclovas priimtas pro mikroskopą nepaprastai jį tyrinėjant (juokas ir plojimai). Būkite tolerantiški. Viešpats Jėzus Kristus mus mokino atleisti . . . palaukit, na matote, nežinau . . . pasmerkti yra lengva, bet atleisti reikalinga, atleisti — tai kažkas dieviška. Reiškia, mes turime atleisti, mes turime pažvelgti ir į ateistą Vaclovą. Dieve duok, kad tokie būt visi ateistai. (Juokas ir plojimai). Kad baisioji ta imperija sutruktų, bet vis tik Lietuva, kokio jinau bus toliau — mūsų yra šventa pareiga, kad lietuvių kraujas nebūtų pralietas lietuvių rankomis. Mes turime dabar sudaryti programą per radiją, kad net kagebistams neparuoštume tokius koncentracinius lagerius, kokius paruošę toje imperijoje turi demokratiškiausieji leninistai. Reiškia, tam tikra tolerancija . . . pakankamumas vienas kitam . . . Aš nežinau, kas tai turi būti, bet Dešimt Dievo

įsakymų ir Lietuvos tautinis himnas, kurį parašė ne koks ten ruskis, bet kurį parašė Vincas Kudirka. (Plojimai).

Sevrukas: Aš noriu pasakyti, kad ateistas jūsų lūpose dažnai skamba kaip žmogus, kuris kovoja prieš religiją. Aš nesu toks žmogus. Mano lūpose ateistas skamba, kad tai yra žmogus, kuris netiki ir tik tai. Kadangi tiesiog iš graikų kalbos "neigimas Dievo" ir tik. Mano sąmonėje — ne daugiau. Jei aš sakau, "ateistas", tai man tas žodis reiškia tik kad aš netikiu ir nieko daugiau. Bet aš gerbiu tikintįjį, aš gerbiu tą dvasinį lobyną, kurį sukūrė religija, kuri yra parašyta ir evangelijoje ir kuri yra užfiksuota tikinčiųjų žmonių maldose ir šiandien. Ir dėl to, kad aš gerbiu tai ir dėlto, kad aš jaučiu, kad ten yra didelis dvasinis lobis, aš bendrauju su tikinčiaisiais, aš noriu suprasti tikinčiuosius ir aš noriu pasimokyti iš tikinčiųjų, ir aš noriu pasakyti . . . (plojimai) . . . ir aš noriu pasakyti, kad tarybinė mokykla daro labai didelę klaidą, kad slepia šitą lobyną nuo mokinio. Ir aš noriu pasakyti dar vieną kartą, kad šitas lobynas dar ilgai bus reikalingas studijavimui ir mokymuisi, ir aš studijuojau ir mokausi . . . Tai dėl mano ateizmo . . . Dabar kai dėl bendradarbiavimo tarp ateizmo ir tikinčiųjų, tai aš manau, aš jau atsakiau šiandien. Aš noriu pasakyti, kad dabartinis pasaulis yra pliuralistinis, ir jei mes matome, kad net šeimoje žmonės yra skirtingi ir neįmanoma padaryti taip, kad vienos šeimos nariai galvotų vienodai, tai ką galvoti apie visuomenę . . . Tai yra mano principas, ir šitas principas liečia ateitį, liečiant Lietuvos likimą, according to šituo principu, aš manau, kad bus bendradarbiavimas tarp ateistų ir tarp tikinčiųjų . . .

Moderatorius: Mes lietuvių laisvame pasaulyje esame labai nusivylę Vatikano pozicija ir parama Lietuvos atžvilgiu. Esą, panašiai nusivylę ir mūsų tikintieji okupuotoj Lietuvoj. Kaip judu į tai žiūrime, vertinate tokią Vatikano laikyseną?

Kudirka: Pavojinga išsireikšti . . . Kas . . . kas gali nutylėti . . . galiu nutylėti aš . . . galite nutylėti jūs . . . gali nutylėti daugelis, bet Šventasis Sostas neturėtų nutylėti . . . gal būt, aš klystu . . . bet Šventasis Sostas turi atsisaukti ir moment atsisaukti į tą beviltišką klyksmą tų žmonių, kurie aukojasi už tikėjimą. Kuomet Vatikanas susitinka su Gromyko . . . šešis kartus jis, berods, buvo susitikęs . . . aš neturiu tikslų žinių, ar buvo bent viena komunikė, kuri skelbtų, kas buvo kalbama Vatikane? To nebuvo. Reiškia, kažkas tai yra daroma naudai ne tikinčiųjų, bet Kremliams, tai, ką daro ir ponas Kissingeris. Reiškia, daroma politika. Šventasis Sostas neturi daryti politikos, bet jis turi pasakyti: "Leiskite nuvykti tam ar tam Eminencijai Kardinolui . . . leiskite patikrinti tas bažnyčias, tą bažnyčią, tam kaime kapinynus pačiam kardinolui". Ot, tai tuomet, aš pasakyčiau, kad Šventasis Sostas padarė, kas jam reikalinga (plojimai, "bravo"!). Bet palaukite . . . kad Šventasis Sostas tyli, esame

Nukelta į 10 psl.

KUDIRKA Atkelta iš 9 ps. IR SEVRUKAS

kalti ir mes. Nekaltinkim vien Kremliaus. Mes turime taip pat savo nuomonę. Man atrodo, jeigu jūs man plojote, reiškia, jūs sutinkate, kad Sventasis Sostas turi ką tai pasakyti. Taip? (plojimai). Tai tuomet siuškite popieri, mandagiai, neįžeidžiant Sventąjį Tėvą. Parašykite trumpą laiškėly . . . "dėl Dievo meilės, Sventasis Tėve, ganytojau . . ." ar kaip . . . "prašau jus, maldauju, užsistokit mano kraujuojančią tautą, užsistokit Sadūnaite . . . už ką ta mergaitė šiandien kalėjime? už ką Plumpa kalėjime? už ką daugelis kalėjime?"

Pratylėti Vatikanui tokius dokumentus, kuriuos yra paskelbusi Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika, susilaikiau nuo to žodžio, kurį aš pasakiau Los Angeles, bet taip yra . . . Negalima išdavinėti katalikų, esi vadas, vadas atsako. Mes taip pat keikiame vadus, kad jie padarė ne taip. Reiškia, Vatikanas stovi priekyje ir, nors jį kryžiuotų, jisai turi pasakyti "Ne!" Tai mano avis, aš už tą . . . (Pritarimo šauksmas ir plojimai).

Sevrukas: Aš manau, Vatikaną pozicija yra protinga pozicija, ir joje atsispindi tai, ką galvoja tikintieji. Jei jūs būsite drąsesni, jeigu jūs savo poziciją sugebėsit perteikti Vatikanui, ir Vatikaną pozicija pakeičės. O jeigu jūs tylite, tai nėra ko kito laukti iš Vatikaną . . .

Vienas geras pavyzdys, ir jūs gal suprasite, kad aš teisiu. Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika . . . jau yra dvidešimt numeriu ar daugiau ir jį eina ne Vatikaną ženklų antspauduota, o yra privačiai . . . lietuviai . . . ir nežinia, kas tas kronikas leidžia. Kodėl tu kronikų neleisti Vatikanui, pavyzdžiui? Arba bent kad Vatikanas pasisakytų dėl tu kronikų, kad tai yra lietuvių katalikų balsas Lietuvoj. Kodėl ne? Visiškai realu paklausti apie tai.

Kodėl nieks iš jūsų nepaklausia apie tai Vatikaną? Gaila, realus klausimais ir reikia realiai klausiti Vatikaną. Jei Vatikanas nėra klausiamas, tai jis ir neturi savo pozicijos. Vatikaną pozicijoje atsispindi pozicija tu, kuriuos jis valdo, ir tame tarpe ir Lietuvos katalikų, kurie ten gyvena. Tai, vat, šita prasme aš norėčiau pasakyti, kad jums reikia būti ne tik drąsiems, bet reikia šiek tiek ir proto turėti pateikti savo pasiūlymus, kad jie citų iš šiandieninio vystymosi. Tai šita prasme, kovoti dėl Sadūnaitės, kovoti dėl Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos visiškai realu, ir aš manau, Vatikaną atsiras jėga ir atsiras žmonės, kurie rems tą poziciją, ir, kalbėdami sekančiais kartais ir su Gromyka ar su kitais Sąjungos vadovais, jie ir šitą klausimą iškels, ne tik gal neoficialiai, bet ir oficialiai iškels ir į komunikatą šitą klausimą idės. Aš manau, kad Vatikaną pozicija, dar vieną kartą noriu pabrėžti, yra katalikų, eilinių katalikų pozicija, ir jei mes norim pakeisti Vatikaną poziciją, tai mes turime pakeisti savo kaip eilinių katalikų poziciją.

Moderatorius: Dėl Helsinkio konferencijos, taip vadinamos detantės susitarimų yra įvairiausių nuomonių. Suskilę ne tik mes lietuviai, bet ir patys amerikiečiai, net ir

visas pasaulis, kaip žinote iš spaudos. Kalbant apie lietuvius . . . vieni pritaria ir perša poziciją, kad reikia būti santūriems ir pasitikėti dabartinio prezidento žodiniams pažadais, o kiti laikosi pozicijos, net labai griežtos, kad nepasitikėti prez. Fordo žodžiais, besąlyginiai kovoti ir net kelti Lietuvos klausimą Jungtinėse Tautose tučiuojau (plojimai ir šauksmai už). Kaip judu galvojate apie tai?

Kudirka: Detantas jau parodė, ko jisai vertas. Na, bet, be abejo, jisai buvo reikalingas ieškant, kaip surasti galimybę pastatyti Maskvą ir jai deramą vietą. Jeigu to ieškojo Vakarų pasaulis, bravo. Bet jeigu Vakarų pasaulis Helsinkyje ieškojo, kaip vilkinti laiką, tai šiandien jau mes turime ir Portugaliją ir Angolą, neužilgo atsiras ta pati banga į Argentina ir Brazilija, o tuomet jau užgiedos kitą giesmę, gal būt, kitas Kissingeris. Taip kad, matote, . . . lazda turi du galus.

Ir dabar svarbu yra, kad Vakarų pasaulis kiekvieną Kremliaus sulaužytą punktą fiksuotų ir statytų tiesiai į gerklę: "Stai, mielas Brežnevai, padarei tą, tą ir tą". Kad tas būtų skelbiama, kad tas būtų fiksuojama, ir prieš tai būtų protestuojama ir galų gale nutraukiama santykiai, nes jeigu taip eis ir toliau, tai tuomet kiek beliko, na, gal iki 2000 metų, o paskui atsiras ir čia ta banga užlies ir amerikiečių fermerius ir tada pažiūrėsime, kiek amerikiečiai išaugins kviečių. Na, sunku amerikiečius itikinti. Su praskite tą . . .

UŽ HELSINKI

Sevrukas: . . . nėra pasirinkimo. Mano tokios pažiūros, ir aš manau, kad Helsinkis yra žmonijos laimėjimas, kad ir Vakarai, ir Rytai eina derybų keliu, o ne karo keliu. Ir einant šituo keliu, ir tik šituo keliu einant, galima kažką žmoniško laimėti. Reikia mokytis, kaip reikia šituo keliu eiti, ir kaip galima šituo keliu daugiau laimėti. . . . Išeinant iš to, aš noriu pasakyti, kad ir amerikiečiai, ir lietuviai dabar pradeda suprasti, kad Helsinkio konferencija taip yra toks įvykis, kuris priėmė dokumentą, kuris gali padėti atgauti Lietuvai laisvę (publika-O . . .).

Cia gal aš pasakiau per daug. Bet aš noriu pasakyti tuo "per daug", kad gal šitam dokumente, kurį pasirašė labai daugelis valstybių, yra pasirašyti principai, kurie išina iš visuotinės žmogaus teisių deklaracijos. . . Tai reikia stengtis laikytis šitų principų. Helsinkio konferencija tai nėra vienintelis aktas, kuris šiandien yra ir pasibaigia. Helsinkio konferencija yra aktas, kuris turi pradžią ir neturi pabaigos. Tai yra dokumentas, kuris skatina žmoniją eiti humanizmo ir bendradarbiavimo keliu. Aš taip vertinu Helsinkio dokumentą. (Publika: "Bet nevykdomas!") Nevykdomas? Tai reikia stengtis, kad . . . būtų vykdomas. Štai tai yra atsakymas, o ne tai, kad šitą kelią reikia atmesti, reikia eiti ginklavimosi keliu, karo keliu . . . (Kažkas iš publikos: "Sovietų konstitucija . . . irgi šituo keliu . . .") Sovietų konstitucija yra gulaginė konstitucija.

Moderatorius: Dabar leisime truputį pafantazuoti. Sevrukai, sakykim, jeigu koku nors būdu Lietuvai

pavyktų išsilaisvinti iš rusų jungo, kokią tą naująją Lietuvą pats išvaizduoji, įskaitant jos politinę santvarką?

Sevrukas: Aš manau, kad ta būsimą Lietuvą bus demokratinė Lietuva, kur bus vietos ir komunistams ir katalikams (publika juokiasi dėl keisto kirčiavimo "katalikams").

Kudirka: Naujoji Lietuva būtinai turi būti laisva, pirmiausia nepriklausoma. Toliau — turi būti katalikiška. Jeigu anksčiau mes tikėjome į Perkūną, paskiau mums kryžiuočiai atnešė katalikų tikėjimą (Publika: ne kryžiuočiai!), mes jį šiandien išsavinome, mes turime ir eiti katalikų tikėjimo keliu, turime eiti Dešimties Dievo Įsakymų keliu, kas uždeda ant kiekvieno žmogaus tam tikrus žašlus, kaip arkliui, kas disciplinuoja, o disciplinuoti žmogų reikalinga, ar jis bus Amerikoje, Rusijoje ar Australijoje.

Toliau . . . galima, be abejo, prileisti, kad būtų įvairios organizacijos ir kad jokių būdu nebūtų viena partija, apsaugok Dieve, tai bus vien diktatūra. Ir kas toliau . . . lietuvių tautos vadai . . . turi daryti tam tikras korektyvas, tam tikras pataisas, atsižvelgiant į Lietuvos praeitį, į Lietuvos nepriklausomybės metus. Ir kad Lietuva nepadarėtų vėl, ką padarė 40-ųjų metų Lietuva . . . Lietuva, kad žiūrėtų į Mannerheimą, į Suomiją, jeigu dar kartą bolševikų tankai ateit į Lietuvą . . .

Moderatorius: Naujoji Lietuvos karta yra užauginta komunistinėje dvasioje. Kiek įtakos turėtų komunistai, sudarant naujosios Lietuvos politinę santvarką ir valdžią? Ar būtų vietos naujojoje santvarkoje buvusiom prieškarinėm Lietuvos partijom ir kokiom?

Kudirka: Pakantamumas, be abejo, turėtų būti . . . truputį gal būt ir . . . man sunku sakyti . . . aš Markso nenoriu nė girdėt . . .

Sevrukas: Aš galvoju, kad, kai mes kalbamės apie komunistus, apie marksistų pasaulėžiūrą, tai daugelis iš mūsų ne visai supranta šitą sąvoką. Ir aš noriu pasakyti, kad jei mes kalbėsime atvirai tarp savęs, tai ten komunistų yra tiek, kiek jūs tarpe katalikų. (Publika juokiasi. Balsas sako: "No! Negal būt!") aš noriu pasakyti, kad naujojo situacijoj, kuri bus vėliau ar anksčiau, bus pakankamai vietos ir katalikams ir komunistams . . . (Iš publikos balsas: "Ar bus tautininkams?") . . . aš manau, kad gal būt tokios partijos ir nebus. Dabar visi lietuviai yra tautininkai, ypatingai tokia partija, tur būt nereikalinga.

Moderatorius: O kaip frontininkai?

Sevrukas: Aš manau, kad frontininkai yra organizacija, kurią sukūrė rezistencinis laikotarpis ir kada atsiras laikotarpis; jau išeinantis iš rezistencijos, tai, tur būt, ir šita organizacija išiliesi kitas organizacijas. Bet pagrindinai, mano nuomone, jei būsimoj Lietuvoj bus keletas partijų, tai pagrindinės tos partijos bus arba socialistinių arba katalikiškų pakraipų.

Moderatorius: Ar komunistams bus vietos?

Sevrukas: Aš manau, nebus vietos tik totalitaristams . . . Totalitarizmas gali turėti ir komunistinį atspalvį ir antikomunistinį atspalvį, ir šitas atspalvis yra vienodas — ta pati dvasia.

Kudirka: Komunizmas žmonija tiesiog nupurto! . . . Kas pažinojo komunizmą . . . Marksas sumaišė ant tiek komunizmą, o Leninas jį tiek atsūdė, kad dabar tas komunizmas . . . geriau, aš nežinau, kas — mirtis, negu tas komunizmas. Aš linkęs neprileisti . . . , bet vardan to, kad Lietuva būtų demokratinė, tegul jų būna. Jų bus labai nedaug, pamatysit . . .

Moderatorius: Eisime prie paskutinio mano klausimo. Paskiau jūs galėsite klausit. Visi mes turime vienokią ar kitokią nuomonę, bet norėtume judviejų, Simai ir Vaclovai, kaip jūs samprotaujate, koku būdu Lietuva galėtų atgauti sau laisvę. Ar tikite į Ameriką, kad ji tam padės? Iš viso ar tikite į galimą greitą mūsų tėvynės išlaisvinimą iš rusų priespaudos?

Kudirka: . . . ši fantazija turi būti įgyvendinama mūsų ryžtu čionai, taip kaip Sadūnaitės ryžtas anapus. Mes turim, norim nenorim, lengva ar sunku, ugdyti save katalikiškoje dvasioje, ugdyti savo jaunąją kartą, ir kiek galėdami, ko dar nenutraukė mums Liberty programų ir kol neuždrausta į Lietuvą važiuoti, vežti į Lietuvą kas yra gražaus, tyro, skausaus, skleisti Lietuvoje visą tą lietuvišką tautišką dvasią ir kad mes galėtume, nenaudojant ginklų, bet ugdant savo dvasines, fizines vertybes, priešpastatyti save taikiu būdu, taip, kaip Gandi, pakantume, reiškia, ugdydami save iš vidaus. Tikrai tokiu būdu mes išliksime, išliks mūsų vaikai lietuviais ir tokiu būdu ateis lemiama valanda, kada subirs rusų imperija.

AR PADĖS JAV?

Moderatorius: Ar tiki į Ameriką, kad ji mums padės?

Kudirka: Matote, kol sėdės soste žonglierai, Amerika nepadės. Bet kada atsisis į sostą iš tikrųjų ne tik protingas, bet ir sąžiningas žmogus, gali būti . . . bet yra klausukas. Reikalinga dirbti dėl to . . .

Moderatorius: Dabar taip . . . per 30 metų, maždaug nuo to laiko, kaip iš Lietuvos išvažiavom, vis tikėjom, kad vis kitais metais . . . Kai kurie politikieriai pranešdavo, o, sako, kitais metais jau važiuojam į Lietuvą. Dabar . . . norėčiau paklausti patį, kiek ilgai užtruks dar Lietuvos . . . (publika sujudusi, eilė balsų šaukia, nieko nesigirdi.)

Kudirka: . . . negali to atsakyti niekas, bet . . . reikia laukti . . . mes esame tikintys ir mes neturim laukti nieko lengvo ir nieko juokingo. Ant mūsų jau yra pakibęs Damoklo kardas. Atsiminkite, kas buvo išpranašauta Fatimoje ir susikaupkime ir sutikim likimą, susitaukime su Dievu, nes, aš ne pranašas, gal būt, tas yra juokinga, bet paminėsit kada nors ir mano žodį. O katastrofa artėja — tos bombos yra ne šutintos bulvės (publika juokiasi), ir jos ateis vieną kartą į darbą, tikrai . . . kaip bus figūros išdėstytos politinėje šachmatų lentoje, kas stovės Kinijoje, kas stovės Kremliuje, kas stovės Washingtone. Jeigu visur bus tokie padėjėjai, kad kaip pas Utaną, kagebistai, tai amen tada . . .

Moderatorius: Dabar Vaclovui leisim pasireikšti . . . ta pačia tema.

Sevrukas: Jūs paklausėt, ar tiki

Nukelta į 11 psl.

KUDIRKA IR SEVRUKAS Atkelta iš 10 psl.

te į greitą Lietuvos išlaisvinimą. Aš noriu pasakyti, kad tikėti labai sunku, bet ir netikėti negalima. Tai aš noriu pasakyti, kad tas dalykas įmanomas, ir mes visi, ir ten esantys lietuviai prisidės prie šito. Tai šitai įmanoma ne tolimoj ateity.

Dabar . . . kaip Lietuva atgaus savo nepriklausomybę? Kokie keliai gal būti, mano nuomone . . . geriausių ir efektingiausių keliu . . . Tai . . . reikėtų skatinti iš vienos pusės — Lietuvių Katalikų Bažnyčios Kroniką ir tą judėjimą, konstitucijos judėjimą, taip sakant, kai žmonės reikalauja, kad valstybė viską darytų pagal įstatymą. Ir, išeinant iš tos raidės . . . Tarybų konstitucijoj yra vienas įstatymas, kuris leidžia, kad respublika gali laisvai išeiti iš Sąjungos . . . čia yra vienas punktas.

Dabar antras punktas . . . iš kitos pusės . . . žiūrint į Vakarų pasaulį, galima pastebėti, kad valstybės jungiasi į bendrą vienetą — Vakarų rinkas . . . Tai šita prasme, ta padėtis, kuri jau susidėstė . . . mano požiūriu, būtų lengviausia išspręsti savo eigos keliu, pavyzdžiui, skatinti, kad būtų priimtas toks aktas, kuris nepažeidžia esančios padėties, kad Lietuva atgauna nepriklausomybę rytoj, poryt . . . bet tie santykiai, kurie susiklostė . . . kad jie vystosi ir toliau, bet kad nauja vyriausybė po šito akto imtųsi priemonių, kad ta nepriklausomybė būtų tikra. Mano požiūriu . . . šitas kelias būtų gal labiau efektingas . . . kuris iš vienos pusės būtų laipsniškas, iš kitos pusės būtų priimtinas psichologijai žmonių, kurie gyvena tose sąlygose ir Vilniuje ir Maskvoje . . .

Moderatorius: Ačiū. Atrodo . . . kad jau aš užbaigiau savo klausimus. (Plojimai) Dar turiu kelis tuzinus tų klausimų . . . Pažadėjome, kad bus klausimai iš publikos . . . Jeigu pakeltumėte rankas, kiek žmonių norėtų klausimus statyti . . . Vienas, du, trys, keturi, penki, šeši . . . šeši. Kadangi mes turime užbaigti laiką, užsirašysime pavardes. Prašome pakelti rankas, kas klausimus turi . . . Kas daugiau? . . . Kas daugiau? . . . Pradėsim klausimų seriją iš publikos. Kiekvienas klausiantysis prašomas klausiti tik po vieną klausimą, nes aš jau turiu gan ilgoką sąrašą. Pirmiausia kviečiu su klausimu p. Ažuola.

Ažuolas: . . . Vienas klausimas ponui Kudirkai, ir vienas — ponui Sevrukai. Kudirkai toks klausimas . . . Kadangi jūs čia patekot ypatingom aplinkybėm, norėčiau jus paklausti, ar po to, kai jūs atvažiavot į Ameriką, jums teko susitikti ar prie jūsų priėjo, ar jus kalbino kas nors iš sovietinės Lietuvos atstovų, ne atvažiavęs koks nors svečias, bet iš oficialių atstovų.

Ponui Sevrukai toks klausimas: jūs pasakėt, kad yra iš anos pusės tokia mintis skelbiama, kad kai senieji išmirs, tai reikalas susitvarkys. Dabar . . . senieji mes pažįstam Lietuvą, žinom jos santykius, mes matėm ir pačią komunistinę okupaciją ir mes maždaug žinom, įsivaizduojam, kas ten darosi. Bet dabar . . . kai mes išmirsim, kaip

tada reikėtų jaunesiems palaikyti ryšį su Lietuva, kaip jie turėtų įsijungti, kad reikalas nebūtų sutvarkytas jiems norima prasme, okupantams norima prasme . . . kaip jaunoji karta turėtų ten, sudaryt kokius ryšius. Ir dabar iš kitos pusės . . . ar dabartinė Lietuva yra nurašius išėiviją visiškai, ar jie nori palaikyti lietuvių Amerikoj?

Kudirka: Turiu atsakyti, kad oficialiai prie manęs nebuvo priėjęs joks tarybinis pareigūnas, o neoficialiai . . . bekalbant gal būt ir buvo, aš negaliu įskaityti, kas yra smegenyse užrašyta . . . Bet šiaip jokių pasiūlymų nebuvo ar sugrįžt, ar paliaut, nes jie žino, kad betikslis tas bus . . . jie per tris su puse metų įsitikino, kad su manim neapsimoka kalbėtis. Na, tiktai buvo vienas antras paskambinimas, kažkoks mįslingas, nurodant tam tikrą adresą, paskui pasirodė, kad . . . tas adresas . . . dviejų numerių trūksta ten ir taip toliau . . . tai tokie tik dalykai . . . Oficialiai niekas nepasiūlė ir niekas nepriėjo.

Sevrukas: . . . kai man sakė, kad bus šiandieninis vakaras, tai man sakė, kad daugiausia šitam vakare dalyvaus jaunimas, bet aš manau . . . vienas kitas vaikas yra, o jaunimo nėra. Tai geriausias liudijimas to, ką aš sakiau. Iš vienos pusės, kad . . . reikia susirūpinti senosios kartos atstovais, iš kitos pusės . . . ne tik susirūpinti, bet ir pabandyti atrasti tą kelią, kuris ne tik būtų įdomus, bet kurį jaunimas priimtų kaip savo dvasios, kaip savo širdies kelią. Ir tada bus atsakymas . . . O šitai galima įvykdyti, jei mes . . . suprasime, kad pasaulio situacija, kuri yra dabar, šita psichologija, šita filosofija pasikeitė per trisdešimt metų . . . ir šita prasme žmonės, kurie ten gyvena, jie galvoja, kad amerikiečiai daugeliu požiūrių atsiliko nuo dabartinių reikalavimų . . .

Moderatorius: Toliau . . . ponas Kezys . . .

Kezys: Kiek aš supratau, Vaclovas Sevrukas minėjo, kad jį kažkas tai bando nunuodyti . . . norėčiau, ar jis turėtų apie tą šį tą daugiau pasakyti: ar iš tikrųjų taip yra, ar čia buvo tiktai simboliškas išsireikšimas? Ir antras klausimas arba komentaras: aš manau, kad Šventasis Tėvas, neužstodamas Lietuvos katalikų reikalų, parodo, kad jis kaip tik nėra vadas, jeigu jis turi sekt tai, ką avys, reiškia, jam pasakys, tai jau jis ne vadas. Jis turi duot pavyzdį, jis turi vest tokią politiką, kad avelės paskui jį galėtų sekt, bet ne priešingai . . .

Moderatorius: Gerai . . . Vaclovai . . . gali paaiškinti apie savo pareiškimą dėl nuodų . . .

Sevrukas: Aš savo pareiškime pasakiau, kad smulkesnių informacijų aš norėčiau duoti Amerikos valdžios atstovams, ir nėra reikalo . . . duoti čia, viešai. Bet, jei bus reikalas, jei manęs neišgirs, o aš apie tai jau kalbėjau seniai . . . Jei neišgirs, kada aš apie tai viešai pasakiau, aš duosiu tą informaciją ir viešai. Kol kas aš sakau, kad reikalas būtų išspręstas šeimyniškai, kol kas . . . Jei nebus to, kalbėsiu viešai, rėksiu ant kiekvienos gatvės.

Dabar vėl Vatikano . . . Teisingai pasakyta, kad turi būti duotas pavyzdys, kad vadovas turi nuspręsti, kaip reikia elgtis. Šita

Dalis publikos Čiurlionio minėjime Jungt. Tautų Dago Hammarskjoldo bibliotekos salėje. Kairėje — Simas Kudirka. Publikoje buvo ir daugiau lietuvių. Del jų apsilankymo tame minėjime kai kurie vadinami veikėjai nėrėsi iš kailio, juos koneveikdami ir beveik išdavikais išvadindami.

prasme aš mielai sutinku su ponu Keziu ir noriu pasakyti, kad . . . galima rasti kai kuriuos trūkumus Vatikano pozicijoje, bet aš noriu pasakyti, kad šita pozicija, tur būt, yra diriguojama ir to, kad daugelis katalikų ne tik prašo, bet kartais ir reikalauja, kad Vatikanas elgtųsi taip, kaip jis dabar elgiasi . . . Bet nėra abejonės, kaip reiktų mums elgtis . . . ko mums reikia tikėtis iš Vatikano, ko mums reikia tikėtis, kad Lietuvos kunigai rašytų į Vatikaną, kokią poziciją jie užims.

Kiek man žinoma, nieks neparasė, nieks nepasiūlė Vatikanui, kad Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika būtų priimta kaip oficialus Vatikano dokumentas, arba nebūtina oficialus . . . kad ta Kronika būtų sankcionuota, kad Vatikanas parašytų kur nors, paskelbtų, kad ta Kronika . . . būtų leista viešai, kad žmonės, kurie yra persekiojami už tą kroniką, kad jie būtų paleisti iš kalėjimo. Štai šito visiškai realiai galima tikėtis . . .

Kudirka: . . . nusiūčiau du tūkstančius su virš parašų į Vatikaną, net nenorėjo atsiųsti du žodžiu: "Ačiū. Gavau." . . . to negavau . . . gal būt, reikėjo nusiųsti ženklelių . . . bet taip nedaroma . . . Jeigu bus koncentracinės stovyklos čia ir galų gale Italija paraus, tai tada, įdomu, kaip Šventasis Tėvas pakalbės, kada jis bus . . . arba kaip a. a. kardinolas Mindszenty . . .

Moderatorius: Čia nebuvo klausimas . . . pono Kezio komentaras, bet pasidarė kažkoks klausimas su atsakymu. Dabar aš noriu tęst klausimus. Yra užsirašiusi panelė Narkeliūnaitė.

Narkeliūnaitė: Aš turiu po vieną klausimą — vieną Kudirkai, kitą Sevrukai.

Čia dabar gruodžio mėnesį Suviennytose Nacijose, kaip mes vadiname, Jungtinėse Tautose, buvo Čiurlionio minėjimas. Tenai buvo diplomatų, tenai buvo ir iš New Yorko nuėjusi visuomenės dalis. Bet čia viena tokia ponija žurnalistė išsprogdino bombą Clevelande, kad čia tą dieną pardavė Lietuvą. Simai Kudirka, man rodos, kad ir pats esi buvęs tame koncerte. Dabar pasakyk, ar tenai pajutai, kad pardavė Lietuvą, ar jauti, kad tokie rašymai vaduoja Lietuvą? Tai vienas klausimas.

Sevrukai toks klausimas. Sevrukas sako, kad jam esanti opozicija čia. Aš irgi norėjau paklausti, čia eina tokios piktos kalbos, kad, sako, Sevrukas ne badauja, o blefuoja. Sako, kur jūs matėt, kad žmogus badavo, badavo, o paskui — iš ryto pabaigė badavimą ir dabar nuėjo vienos moterų organizacijos pobūvin — ir ten valgo ir geria. Sako, daktarai sako, kad šitaip negalima, neįmanoma. (Balsas iš šalies — sako — ar matė?). Sako, kad, reiškia, kad daktarai, sako, kad jeigu šitaip badauji, tai tą pačią dieną negali valgyti nei gert normaliai, kadangi organizmas yra atpratęs. Paskui ėjo kalbos, kad, sako, Sevrukas, reiškia, jis badauja, bet nevalgo duonos ir mėsos, bet jis naudoja kitoki maistą . . . Tai aš dabar noriu paklausti, (balsas iš publikos: pliotkai) Ką čia pliotkai, negalima paklausti?

(Red. paaiškinimas: Ne New Yorke gyvenantiems skaitytojams šis klausimas gal bus ne visiškai aiškus. Mat, čia turėta galvoje Jungt. Tautose įvykęs Čiurlionio minėjimas, kuriame dalyvavo ir nemažas New Yorko lietuvių skaičius. Vėliau apie tai, jame net nebuvo, Clevelando Dirvoje rašė E. Cekienė, o po jos tą mintį nusitvėrė ir kai kurie kiti laikraščiai, tvirtindami, kad tokiame minėjime nederėjo kai kuriems New Yorko veikėjams dalyvauti ir kad toks jų elgesys maždaug lygus . . . Lietuvos išdavimui.)

Kudirka: Taip. Mes buvome nuėję į Suviennytas Nacijas . . . tas nelaimingas. Na, ir buvo ten grojama, reiškia . . . grojama Čiurlionio . . . reiškia, minėjimas. Aš pats neturėjau jokių kontaktų ir nieko ten . . . Aš buvau su tikslu . . . vienu žodžiu . . . pažiūrėti ir palikti tenais popieriukų. Palikom popieriukų tokią kupetukę . . . paskui kažkoks tai tipas atėjo — nunešė. Sako, kad tai amerikietis saugumietis, šimts ten jį žino. (Kažkas juokiasi). Mes tenais kaip tik buvom parašę . . . tą dieną vyko Kovaliovo teismas Vilniuje, ir mes buvome parašę, kad gelbėkit tą žmogų ar kas panašiai. Pas mane, atrodo, yra dar ten likusių.

O kas vyksta užkulisuose, aš nežinau. Kalbos . . . ten vyksta

Nukelta į 12 psl.

KUDIRKA IR SEVRUKAS

Pabaiga
Atkelta iš 11 psl.

nešvarūs dalykai . . . negaliu aš apie tai kalbėti, kadangi aš nesu buvęs ten. Na, ar apsimoka į tuos . . . eiti, ar neapsimoka, žinote, kad labai yra sunku . . . galų gale tie susnos, juk jie niekuo mūs neapkrės . . . galima nueiti, bet . . . labai sunkus dalykas . . . aš, aiškus dalykas . . . aš neičiau nei prie to atvažiuosiu ten lietuviu . . . kalbėtis su juo, nei prie kitų . . . Na, bet prie menininkų . . . tenais arba prie pianisto ten, galima, kodėl . . . pasikalbėti, jeigu yra galimybė atsivesti pas save į namus parodyti, kaip gyvenu . . . O atsakingi pareigūnai gali atsivesti, man atrodo, ir tą patį nelaimingą lietuvių konsulą ar kaip jis vadinasi . . . atstovą, ir parodyti, kaip jūs gyvenat — tegul jį iščiulpi pirštą. Ot ir viskas.

Man atrodo, labai didelio pavojaus nėra. Bet ypatingai šilti tokie . . . man atrodo, nereikalingi. Reikia pasakyti, kad aš esu toks, mielas, jūs mane norėjote pražudyti Sibire, aš išėjau be skatiko kišenėje. — šiandien štai aš esu koks. Mūsų išvyko penki . . . keturi su virš tūkstančių į Sibirą, visi grįžo ligoniai, keli šimtai tūkstančių mirė ten. Štai kodėl mes Amerikoje . . .

Sevrukas: į klausimą dėl badavimo — atsakė, kad jis tikrai badavo . . . ir jokių abejojimų negali būti.

S. Kažinskienė: atsiliepė į Narkėliūnaitės klausimą buvusią užuominą dėl "moterų draugijos". Esą, Sevrukas yra buvęs Moterų Vienybės pobūvyje — ji sėdėjusi prie to paties stalo, priešais jį, ir mačiusi, kad jis mažai ką valgęs, bet kad tas pobūvis buvęs bent dešimčiai dienų praslinkus nuo jo badavimo dienos pabaigos . . .

Po to klausimus dar statė Balsys, Krištolaitytė, Kulikauskas ir kt.

Ypatingas buvo Kulikausko klausimas. Jis klausė Kudirką, kodėl jis bėgęs, palikdamas žmoną ir vaikus. Kudirka paaiškines bendrais bruožais, ir kai Kulikauskas primygtinai jį klausė, ar jis bėgęs nuo žmonos, diskusijų vedėjas jam atėmė balsą.

Pabaigai tarė žodį Lietuvos Gen. Konsulas New Yorke Anicetas Simutis .

Diskusijoms užsibaigus, jų dalyviai dar pabuvo porą valandų, pasidalindami išpūdžiais ir užkandžiais ar atsigavindami bufete.

Dalinantis išpūdžiais po diskusijų . . . iš k. i. d.: Vienybės leideja Valerija Tyshkavičienė, Vaclovas Sevrukas ir Vytautas Alksnis.

KEARNY, N. J.

GINTARO VAKARE BUS PAMINĖTA IR VASARIO ŠEŠIOLIKTOJI

Vyčių 90-oji Kuopa veikli, ryžtinga. Ypač veikloj reiškiasi Elena Nakrošienė, parapijos vargonininkė Genevieve Mazur, Ruth Hryszko, Dorothy Staškus, Eleonora Rokas, Ona Klem ir Stephanie Gelčius. Jų sudarytas komitetas ruošti šiemetiniam gintaro vakarui.

Eilė metų Kuopa ruošia tradicinius gintaro vakarus. Šiemet jis bus išpūdingesnis ir tautiškesnis, susijęs su Vasario Šešioliktosios paminėjimu.

Vakaras įvyks vasario 15, sekmadienį.

Rytą pamaldos, vainiko uždėjimas ant tautinio kryžiaus šventorių, tautinės vėliavos iškėlimas miesto aikštėje. Vakare Lietuvių Katalikų Bendruomenės centro salėj akademija. Bus prisiminta Lietuvos praeitis, pašokti tautiniai šokiai, kuriems vadovaus E. Nakrošienė, o vargonininkė G. Mazur atliks eilę lietuviškų dainų. Matysim ir gintaro dirbinius, kuriais pasipuoš mūsų lietuviškos moterys.

Po akademijos — vakariėnė ir pasilinksminimas.

Clevelando ateitininkija surengė M. Krupavičiaus 5 metų mirties sukakties minėjimą. Apie Krupavičių kalbėjo A. Kasulaitis. V. Bacevičiaus nuotr.

Dail. J. Juodžio paroda Clevelande, kuria surengė L. B. Apylinkė. Iš deš. į kairę: dail. J. Juodis su poniu Pr. Karalū, J. Žilionis ir kiti.

V. Bacevičiaus nuotr.

Washington, D. C.

VASARIO 16 MINĖJIME KALBĖS SENATORIUS BEALL

Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo minėjimas įvyks vasario 8 d., sekmadienį. Iškilmingos Mišios 10 val. rytą St. Matthews katedroje (Connecticut ir Rhode Island Ave., N. W.).

Popietinė dalis 3 val. p. p. Latvių centre (400 Hurley Ave., Rockville, Md.). Pagrindinis kalbėtojas Marylando senatorius Respublikonas J. Glenn Beall, Jr.

Meninę dalį atliks Baltimorės tautinių šokių grupė "Malūnas". Dainuos Daiva ir Guoda Puzinauskaitės.

Visus Washingtono ir apylinkių lietuvius kviečia dalyvauti LB apylinkės valdyba.

PABALTIEČIŲ BALIUS

Estų, latvių ir lietuvių bendruomenės ruošia pavasario balių kovo 20 d. Latvių centre.

KONCERTAS

Washingtono koncertuos pianistė Aldona Dvarionaitė ir smuikininkas Jurgis Dvarionas. Vasario 21 d. Katalikų universiteto muzikos departamento koncertų salėje (Ward Hall). Programoje bus žymių klasikų kūriniai, taip pat keletas kūrinių tėvo komp. B. Dvariono. Koncertą rengia Washingtono Moterų klubas.

NAUJA VALDYBA

Inžinierių ir mokslininkų skyrius išsirinko valdybą: pirm. dr. Kazimieras Čampė, sekretorius Stepas Kinduryš, išd. Algis Dargis. Skyriaus adresas dr. K. Čampė, 6701 Pine Dr., Ellicott City, Md. 21043.

Chicago, Ill.

GRAŽUS GRANDIES VAKARAS

Grandies šokėjai — jungtis jauniui ir vyresniesiems. Tradicinis Grandies koncertas ir balius sausio 31 Jaunimo centre buvo sėkmingas.

Tai pajėgus šokio ir muzikos ansamblis, vadovaujamas Irenos Smieliauskienės jau per 14 metų. Jame yra 85 šokėjai.

Ansamblio 3 grupės kas savaitę turi repeticiją, o kai reikia ir dažniau. Grandies vadība: Vida Kriaučeliūnaitė, Daina Danilevičiūtė, Valdemaras Šadauskas, Linas Rimkus.

Balių ruošiant dirbo tėvų komitetas: pirm. Regina Kučienė, Sofija Pranckevičienė, Antanas Lunickas. Talkino I. Kazlauskienė, J. Mikutaitienė, A. Grinienė, R. Andrijauskienė, V. Kučas. Ansambliui globos parodė Irena ir dr. Leonas Kriaučeliūnai.

Dalyvius pasveikino tėvų kom. pirm. R. Kučienė. I. Kriaučeliūnienė įteikė dovanas 5 m. Grandyje dalyvaujantiems šokėjams: E. Razmai, D. Mulokui, V. Bukaveckaitėi, V. Naujalytei, S. Plepytei, J. Jasaitytei, A. Baukutei.

Programai vadovavo J. Jasaitytė. Ji su šokiais trumpu žodžiu taip pat supažindino. Grojo A. Stelmokas.

Mokytoja I. Smieliauskienė visiems padėjo. Pasveikino ansamblio rėmėjus ir globėjus Kriaučeliūnos 25 m. vedybinės sukakties proga.

Lietuvis aukštose pareigose

Prof. dr. Paulius Rabikauskas, S. J., buvęs Gregorianum popiežiškojo universiteto istorijos fakulteto dekanas Romoje, gruodžio mėn. išrinktas to universiteto vicerektoriu. Tai pirmas toks lietuvių jėzuito poaukštis universitetuose. Jis paskirtas to paties universiteto istorijos fakulteto leidžiamo žurnalo Archivum Historiae Pontificiae redaktoriu. Žurnale spausdinamos su popiežių istorija surištos studijos.

Jis yra suredagavęs Didž. Lietuvos Kunigaikštijos vyskupų relacijų I-ji tomą ir baigia redaguoti II-ji.

Ir likti be savo tautos — tai tas pats, kaip likti be motinos.

Poetas E. Mieželaitis

PLANAS

Maskva paskelbė ką ir kiek Lietuvos ekonomika turės gaminti 1976—1980 metais, per taip vadinamą X penkmetį. Bus toliau vystoma prietaisų gamyba, radiotechnikos, elektronikos ir chemijos pramonė. Bendrai pramonės produkciją tikimasi padidinti trečdaliu. Bus plečiama gyvulininkystės ir pašarų ruošimo mašinų gamyba, nes tuo pačiu laikotarpiu ypatingas dėmesys bus skiriamas pieno ir mėsos gamybai.

Iki 1980 m. turi būti baigta statyti naftos valykla Mažeikiuose, kuri taip pat gamins amoniakinį vandenį laukams tręšti.

Lietuvos pramonei nurodyta padidinti lininių audinių, baldų, mėsos ir pieno konservų gamybą, žuvies sugavimą, geros kokybės šviežios žuvies tiekimą ir asortimentą. Tame pat laikotarpyje bus pradėta statyti Drūkšų atominė elektrinė pačiame šiaurės rytų Lietuvos kampe, kurioje bus sumontuoti 1,5 milijono kilovatų galingumo reaktoriai. Tai maždaug tiek elektros, kiek teikia Egipto Asvano užtvankos hidroelektrinė.

Žemės ūkio produkciją numatoma padidinti tik 10-čia procento. Turint minty gyventojų prieauglį ir daug spartesnę pramonės plėtimą, toks palyginti lėtas žemės ūkio gamybos augimas reiškia tolimesnę šių ekonomikos šakų disproporciją. Vis didėjančiam gyvulių skaičiui adoroti metų pradžioje Utenoje pradėjo priiminėti galvijus ir kiaules naujas mėsos kombinatas. Pastatytas jis 12 ha plote, skersai kelių nuo trikotažo fabriko. Projektinis pajėgumas yra 120 tonų mėsos per pamainą.

ELEKTRA

Auganti pramonė reikalauja vis daugiau elektros energijos. Per Kūčias prie Kauno, buvusiam Vieškūnų kaime, pradėjo veikti nauja termofikacinė jėgainė. Ji ne tik gamina elektrą, bet taip pat tiekia karštą vandenį ir garus Kalniečių mikrorajonui ir rekonstruotiems Kauno senamiesčio pastatams. Garas eis taip pat ir į naujas pramonės įmones. Elektrinės direktoriumi paskirtas V. Kučinskas.

Didžiama elektros Lietuvai pagaminama Elektrėnuose, miestelyje tarp Kauno ir Vilniaus. Pernai vienam žmogui Lietuvoje buvo pagaminta 3000 kilovatvalandžių elektros energijos, tuo tarpu Amerikoje — maždaug 8000.

Daugiausia elektros vienam žmogui pagaminama Norvegijoje — 15,000 kilovatvalandžių per metus.

Zinia, kad Lietuvos kaimas jau keliolika metų su elektra. Dabar pradėtas elektrifikuoti geležinkelis. Praeitų metų pabaigoje elektros stulpai nusitęsė pagal Vilniaus—Kauno ir Vilniaus—Trakų geležinkelio juostą. Sausio 10 d. tarp buvusių laikinosios ir senosios Lietuvos sostinių prasidėjo reguliarus

Kauno bonios menininko akimis: Vytauto bažnyčia, Rotušė ir buvęs Karo, o dabar Istorijos muziejus.

elektrinių traukinių eismas. Tvarakaraštyje 5—6 reisai į abi puses per dieną. Viename traukinyje 800 vietų, dvigubai daugiau negu buvusiose dizeliniuose. Kelionė iš Vilniaus į Kauną Rygoje gamintais vagonais trunka virš valandos, trumpiau negu anksčiau, nes elektriniai traukiniai greičiau išibėgėja, o be to, tiesiant liniją, ir bėgiai buvo išlyginti. Vasarą prasidės šių švartų traukinių reisai į Trakus. Tuo, be abejo, pasinaudos ir ne vienas turistas iš Amerikos.

TURIZMAS RAŠYTOJAI

Niekas taip daug nekeliauja kaip Amerikos gyventojai. Lietuvos turistų maršrutai daug trumpesni ir jų daug mažiau. Bet štai šių metų pradžioje Kauno kelionių ir ekskursijų biuras pasiūlė įmonių ir įstaigų vadovams, vietos komitetų pirmininkams bei kitiems "kultūrinio masinio darbo organizatoriams" 59 maršrutus 1976 metams. Visi jie į "didžiosios tėvynės" miestus traukiniais, lėktuvais arba autobusais. Daugiausia siūloma savaitgalio ekskursijų lėktuvu į Maskvą arba Leningradą. Už 73 rublius turistai nuvežami ir parvežami iš Maskvos, pavalgydinami, apnakvindinami ir pavadžijojami po žymesnes vietas. Tokia pat kelionė į Leningradą kainuoja 65 rb. Kiti populiarūs skridimai yra į Kijevo, Simferopolį, Rostovą prie Dono,

Kuibyševą, Kišiniovo Moldavijoje, Volgogradą (buvusį Stalingradą), Alma Atą, Jerevaną Armenijoje, Tbilisį Gruzijoje, Lvovą, buvusioje lenkų Ukrainoje ir į Sočį Kryme.

Atrodo gana įdomios ekskursijos lėktuvu, laivu, traukiniu ir autobusu organizuojamos į arktines Solovkų salas ir į senus Vidurinės Azijos miestus: Urgencą (Chivą), Bucharą, Samarkandą ir Taškentą. Šis maršrutas trunka 12 dienų ir kainuoja 260 rb. Patį brangiausią kelionę yra į Sibirą, prie Baikalo ežero, kuris žinomas savo skaidriu vandeniu ir gyvūnija. Už 19-kos dienų kelionę turistai turės susimokėti 315 rb. Tačiau dažnu atveju į tokias ekskursijas patenka visokie darbo spartuoliai ir pelningų įmonių vadovai, kuriems už kelionę užmoka jų darbovietė.

Individualios ekskursijos iš Lietuvos beveik nepapraktuojamos.

Pernai su profsąjungų kelialapiais po užsienį keliavo 7300 žmonių, daugiausia po "broliškas socialistines respublikas".

Lietuvos rašytojai sausio viduryje buvo susirinkę Vilniuje į savo šeštąjį suvažiavimą. Jį atidarė labiausiai ten garbinamas poetas E. Mieželaitis. Tylos minute buvo pagerbti iš gyvųjų tarpo pasitraukę rašytojai V. Audronaša—Suchockis, E. Chackelskytė, J. Cyžius, A. Gricius, K. Inčiūra, A. Masionis, O.

Miciūtė, A. Rybockinas, M. Šikšnys, A. Venclova ir K. Vorobjovas. Visi jie mirė per pastaruosius penkerius metus, praėjusius nuo V suvažiavimo.

Mieželaitis pasidžiaugė, kad per tą patį laikotarpį į sąjungą įstojo pusšimtis naujų narių. Pažymėjo, kad Lietuvoje yra 6150 bibliotekų su 55 milijonais knygų. Nepamiršo Mieželaitis padėkoti ir "sostinei Maskvai už tikrai didelį dėmesį lietuvių literatūrai. Liudininkai sėdėjo čia pat: TSKP Centro k-to kultūros skyriaus vedėjo pavaduotojas A. Beliajevas ir žurnalo "Družba narodov" vyriausiasis redaktorius S. Baruzdinis. Į suvažiavimo garbės prezidiumą, kaip įprasta tokiomis progomis, už akių buvo išrinktas visas Politbiuras.

Ataskaitinį pranešimą padarė buvęs valdybos pirmininkas A. Biliauskas. Naujuoju pirmininku išrinktas A. Maldonis, jo pavaduotoju V. Bubnys. Valdybos sekretoriais tapo P. Bražėnas ir A. Pocius, o rev. kom. pirm. R. Budrys.

Žurnalistas V. Miniotas, kuris sistemingai puldinėja BALFą, pats neseniai pakliuvo į ugnį. Lietuvos kompartijos propagandos ir agitacijos skyrius neseniai rado "trūkumų" Minioto redaguojamame žurnale "Laikas ir įvykiai". Priklašama, kad stengiamasi "aprėpti labai daug klausimų, nesutelkiant dėmesio pagrindiniams".

Minioto laimei niebe tie laikai, o tai jam išėitū kaip generolui J. Uborevičiui, kurio 80-tąsias gimimo metines Lietuvos spauda minėjo sausio mėn. Šis karvedys, visą savo gyvenimą pašventė komunistinės valdžios įtvirtinimui Rusijoje, Ukrainoje, Kryme, Tolimuosiuose Rytuose. Stalinas jam suteikė pirmojo rango armijos vado laipsnį. Jis buvo apdovanotas trimis Raudonosios Vėliavos ordinais. O 1937-taisiais žmogus dingo NKVD rūsiuose. Šiandien net tikslu jo nukankinimo data nežinoma. "Mažoji lietuvių tarybinė enciklopedija laikoniškai pažymi: "Žuvo, neteisėtai represuotas asmenybės kulto sąlygomis. Reabilituotas." Laikraščių apžvalgininkai net ir to padaryti nedrįsta, jo jaunesnieji gal ir nežino, kas atsitiko su tuo "revoliucijos kovotoju".

Žemas emigrantinės spaudos lygis Lietuvoje dažnai susilaukia pajuokos ir pašaipos. Naujųjų Metų išvakarėse V. Žeimantas plačiai pacitavo kelius šimtus tūkstančių skaitytojų turinčioje "Tiesoje" N. Gailiūnienės reportažą Chicagos "Drauge" apie M. K. Čiurlionio minėjimą Hartfordo universitete. Replikos pavadinimas "Virtuvinė filosofija" paimtas iš paties reportažo kalbos. Autorė gana egocentriškai ir naiviai vertino didžiojo menininko kūrybą.

Lietuvos reporterius nuo panašios kritikos apsaugo visažinanti partija, kuri neišleidžia į užsienį provincinių ir kitų prasčiau redaguojamų leidinių, nors tas pats "Draugas" ir išleidžiamuose randa nemaža medžiagos, kuri konkuruoja su Gailiūnienės "virtuvine filosofija".

PUBLIC FORUM

Death Penalty Must Be Restored

In the first three months of 1975, violent crimes were up 18 per cent. Murder rose 7 per cent, rape rose 4 per cent, aggravated assault rose 10 per cent, robbery rose 28 per cent, burglary rose 20 per cent, larceny rose 19 per cent, and theft of motor vehicles rose 6 per cent. For the past eighteen months, crime has been increasing at this rate.

The recent abolition of the death penalty by the United States Supreme court seems to have contributed little towards decreasing the crime rate. It is time for the United States Supreme Court to take a second look at capital punishment.

Capital punishment is probably the oldest type of punishment inflicted on criminals. The Bible declares: "An eye for an eye, and a tooth for a tooth". There are four principal reasons why the death penalty must be reinstated.

First, there is a need of eliminating those who are a menace to the life and security of society. Convicted murderers should not be allowed the chance to walk the streets after being paroled from prison.

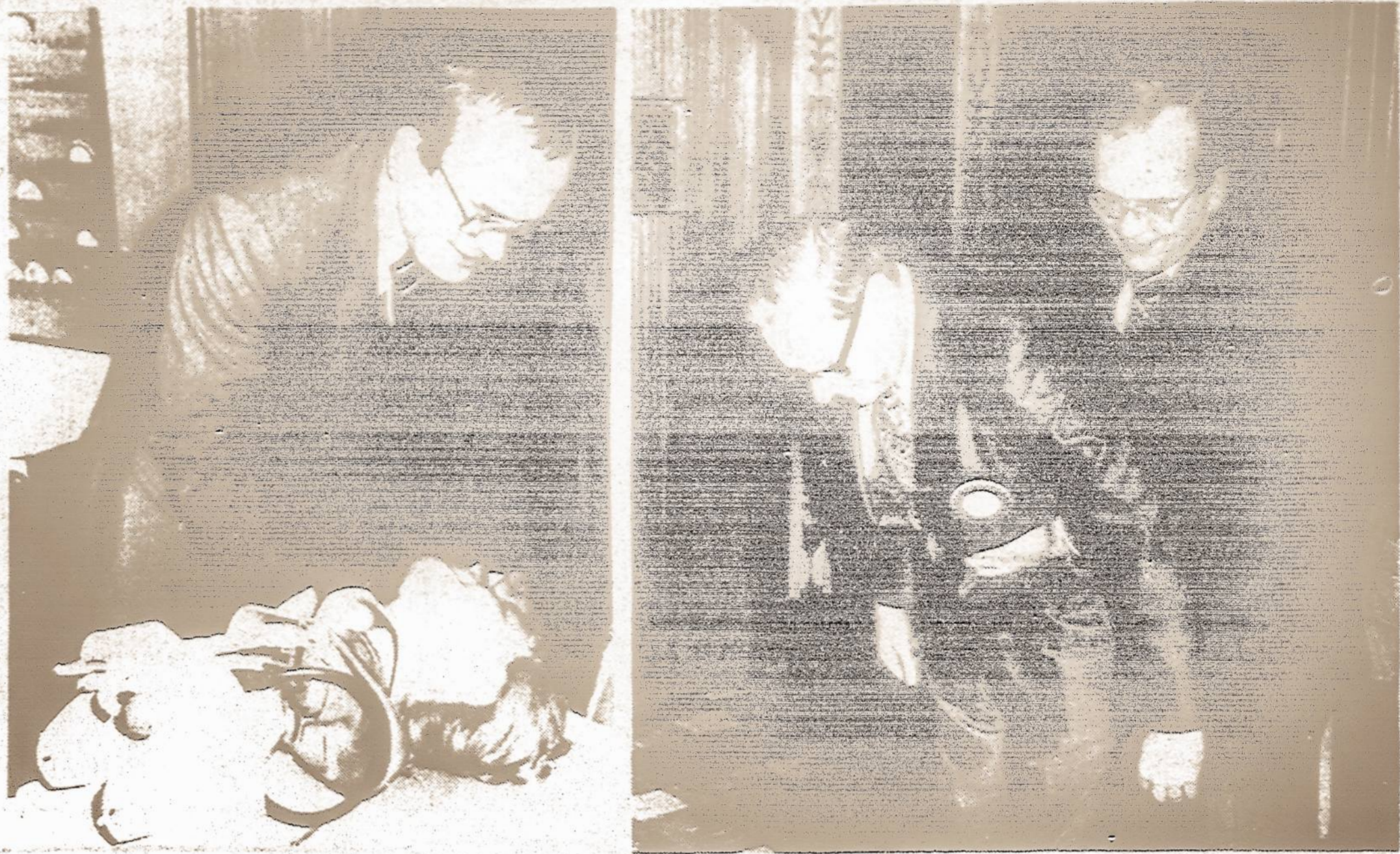
Second, a convicted murderer should be given just retribution for his act. If a man decides to kill another human being, then his punishment should be the same as his unlawful act.

Third, a convicted murderer who is sentenced to life imprisonment will eventually be paroled some day, and will be free to commit murder again.

Finally, capital punishment is a deterrent to crime. Indeed, in view of our increasing crime rate, mandatory murderers would help a great deal in decreasing the crime rate. Many people would think twice before committing a murder if they knew that the death penalty would be given upon conviction.

In 1975, according to statistics, 20,000 innocent human beings have been murdered by the criminals of the United States. When the criminal is apprehended, he has already in his mind that he will engage a "good criminal lawyer" to save him from the crime he has committed.

Socialist and liberal congressmen and senators oppose capital punishment. But their theories do not improve the people's safety. The United States constitution gives eighteen protections to the criminal before he is indicted and sentenced. For the last ten years or more, the United States Supreme court has been liberal and "merciful" to criminals. The result is that the people are living in a fearful status. They cannot walk without fear in daily business. They cannot even attend church in the evening hours. Society has been suppressed. Their movement and communication are limited because of the daily occurrence of murder, rape, burglary, larceny and arson. Charles P. Kal

Dr. Rimgaudas Nemickas gives the Cicero Rotary Club a demonstration of what to do in case of a heart attack (left) via resuscitation. He shows the proper head position of a potential heart attack victim using a mannequin. At right he uses Rotarian Dave Kaufman to demonstrate how to dislodge

an obstruction from the throat of a potential choking victim with the "Heimlich Method," which calls for a firm grip around the victim's mid section and diaphragm, and a squeeze which forces the obstruction up and out.

Doctor: to avoid heart attack, do not smoke

By JUDY TOPINKA

Some 350,000 persons will die of a heart attack this year because they could not reach a hospital in time and no one was around who knew how to help them in the interim, according to Dr. Rimgaudas Nemickas.

Nemickas, a cardiologist at Loyola-McGaw University Hospital, an associate professor of medicine at the Stritch Medical School in Maywood, and a Riverside resident, spoke to the Cicero Rotary Club and demonstrated the ins and outs of resuscitation in an emergency.

Giving what he termed the "A, B, C's of resuscitation", he noted that step one was to establish an airway for the potential victim. This could be accomplished by tilting the person's head back at the neck to a maximum drop to allow for an open air passage. If this does not start the person breathing, artificial ventilation, sometimes called rescue breathing, must be started.

Step 2 involves breathing for the victim in mouth-to-mouth or mouth-to-nose resuscitation, breathing deeply into the person's mouth every five seconds and allowing the victim to exhale passively. Watching the chest rise and fall is an indication as to whether or not the method is working.

The third step is pressing down upon the breastbone with two hands, to 1½ to 2-inches, with relaxation immediately to follow with resuscitation.

"A sudden, unexpected collapse must be attended to within four to five minutes," Dr. Nemickas noted, "because beyond that time the brain will be irretrievably lost due to loss of oxygen."

Because of the high incidence of heart attack, Dr. Nemickas said that more and more companies are creating training courses on how to handle the situation. He was pleased that such interest had been generated because

Americans, in general, are prime heart attack targets.

"We're obese, too harassed, too much in a hurry, living too complicated a life, and worst of all, we smoke," said the doctor. "I am not sure that it is just food doing us in. We shouldn't blame diet and cholesterol for everything. Smoking is the worst culprit. It will kill more people than eggs will. I'm so fanatical about smoking that if patients want me to be their cardiologist and persist in smoking, I'll recommend any three others to whom they can go. As a result, not many of my patients smoke."

He said that coronary artery disease was reaching "epidemic proportions" in the U.S., and the more body deteriorating habits one has, plus any complications caused by an inheritance of heart disease, made heart attacks just that much more of a possibility. Combine obesity, stress, smoking, and some heart-broken ancestors, and the chances of trouble ahead are pretty good.

Nemickas says that he can spot a potential heart attack victim just by looking at personality type. Although some quiet, unassuming, skinny and clean-living folks do somehow manage to come up with heart disease from time to time, the potential heart attack victim is usually a hyper, hard-driving ambition-driven person which some doctors have labeled a "Type A personality."

"I see more and more successful men in their 40's coming up with heart disease. The only thing I can tell them is that they must alter their habits to decrease the risk. Smoking, fat are out, and reasonable control of stress is necessary."

Alcohol, on the contrary and if not abused, is recommended as a "healthful tranquilizer" by the doctor who feels that "it would be sad for the human race, indeed, if we did not have the pleasure of wine." He was quick to note, however, that abuse was the key word in his praise.

Simas Kudirka in Nashua, New Hampshire February 29th

Simas Kudirka, the Lithuanian seaman who attracted international headlines five years ago when he leaped from his Soviet fishing ship onto the deck of a U.S. Coast Guard cutter only to be returned to Russian authorities, will be coming to Nashua.

Kudirka will appear in Nashua on Feb. 29 as part of the annual Lithuanian Independence Day observance. His visit is sponsored by the Greater Nashua branch of the American-Lithuanian Relief Fund and St. Casimir's Church. The site of his talk has not yet been selected, as it

is uncertain how large a crowd will attend.

Among those planning the event are Charles Grauslys of Hudson, president of the A-L Relief Fund and Vytold Sirvydas of Nashua.

Kudirka, who speaks limited English, will arrive with an interpreter.

On Nov. 23, 1970, Kudirka made a bid for freedom, when he jumped from the deck of the Soviet ship onto the U.S. Coast Guard cutter Vigilant. During his limited freedom, he told of the miseries of life under the Russians. However, in an unprecedented move, the American ship's captain

informed the then 40-year-old radioman that he had orders from his superiors to return him to the Soviets.

Later that night on the American ship, six Soviets beat Kudirka until he was subdued and bound — and the freedom flight was over.

Kudirka was charged with treason and jailed in Vilnius, capital of Lithuania. He was sentenced to 10 years at hard labor and sent to a prison complex 300 miles southeast of Moscow. During his imprisonment he launched a lengthy period of resistance, and attempted to smuggle out stories of the hardships and

inhuman treatment. Protests continued until July of 1972 when Kudirka was transferred to another prison in the Urals.

Suddenly, in July of 1973, it was learned that Kudirka's mother had been born in Brooklyn. A priest in Brooklyn found a faded baptismal certificate, and after it was authenticated, Congress finally began action with appeals for his release.

On Aug. 23, 1974, he was released, and in a few days he was back in Lithuania. Three months later, he and his family arrived at Kennedy Airport — and freedom.

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

ČESLOVAS JAZERSKAS — PIRMASIS LIETUVOJE

Sporto laikraščio tradicinė anketa 1975 metų geriausio Lietuvos sportininko vardą atnešė imtynininkui Česlovui Jazerskui. Česlovas tris metus iš eilės yra laimėjęs pasaulio pirmenybes, o pernai taip pat nugalėjęs aukso medalį ir Tar. Sąjungos spartakijadoje. Netoli nuo jo atsilikęs anketoje ėjo kitas pasaulio ir olimpinis čempionas — irkluotojas Vladas Česniūnas. Toliau į pirmąjį dešimtuką pateko: Genovaitė Ramoškienė, Angelė Rupšienė, Vytautas Butkus, Eleonora Kaminskaitė, Antanas Čikotas, Bronius Mačernis, Stasys Brundza ir Kastytis Girdauskas. Pažymėtina, jog iš geriausiųjų sportininkų dešimtuko net 5 yra irkluotojai. Du jų (paskutiniai) yra automobilių sporto atstovai.

IŠEIVIJOS LIETUVIAI

Išėivijoje niekas jokių iškilimų lietuvių sportininkų neberenka. Tačiau jeigu tokie rinkimai būtų, pirmuoju numeriu, be abejo, dabar būtų išrinktas tenisininkas Vitas Gerulaitis. Jis šiuo metu yra vienas geriausiųjų tenisininkų ne tik Amerikoje, bet ir visame pasaulyje. Žinant jo jauną amžių, yra vilčių, jog jis sporto karjeroje dar kils aukštyn. Vitas yra profesionalas, pernai uždirbęs daugiau \$150,000, tai jaunam sportininkui gana didelis atsiekimas.

Antruoju numeriu būtų galima pažymėti Kanados lietuvaite Violetą Nešukaitę — mažosios raketės atstovę. Ši sportininkė irgi dar jauna — 24 metų amžiaus ir per 12 metų, kuomet ji pradėjo skinti pergales, Violeta yra laimėjusi apie 300 visokių medalių ar titulų ir daugiau negu 500 kitokių atžymėjimo ženklų (trofejų). Ji yra ilgametė Kanados stalo teniso meistrė ir daugelio tarptautinių turnyrų dalyvė.

Trečiaja gal būtų galima įrašyti Jean Balukas-Balukaitę, kuri yra Amerikos moterų biljardo čempionė. Tai trečios kartos lietuvaite, jau pora metų neturinti sau lygių jos pasirinktoje sporto šakoje.

Toliau gal reikėtų sužymėti Regi-

na Armonaitę — Kanados tinklinio rinktinės narę ir, galimas daiktas, olimpiados dalyvę. Per praėjusią vasarą ji su Kanados rinktine sužaidė apie 30 tarpvalstybinių rungtynių: jų tarpe prieš Tar. Sąjungą, Bulgariją, Kubą ir kt.

Toliau sektų krepšinio žaidėjai — R. Valavičius, kuris žaidžia už vieną geriausiųjų Amerikos universitetų — Indianos un-to rinktinę, V. Misevičius — už Providence un-tą, S. Puidokas — už Washington State un-tą.

Tame sąraše galėtų būti stalo tenisininkės Gloria Nešukaitė ir Birutė Plučaitė amžiumi dar jaunos, tačiau jų patirtis ir pergalės kasmet didėja. Jos neseniai žaidė už Kanados mergaičių rinktinę prieš Kiniją.

Dar pažymėtinas Gintaras Rautinšas iš Toronto, kuris yra išivirtinęs Kanados krepšinio rinktinėje.

Tinklinio horizontuose žiba visa eilė lietuvaicių, žvaigždučių, tačiau dar gali praėiti laiko kol jos išsimuš (jeigu iš viso ateis tokia diena) į pirmaujančiųjų eiles. Plaukime jau nekartą sublizgėjo jaunas chieagietis J. Žymantas.

VITAS GERULAITIS VAŽIUOS Į MASKVĄ

Amerikos ir Tar. Sąjungos spauda praneša, jog kovo mėnesį Maskvoje įvyks pirmosios JAV ir Tar. Sąjungos teniso komandinės runtynės. JAV rinktinę atstovaus ir lietuvis Vitas Gerulaitis. Jo pavardė jau buvo paskelbta ir spaudoje.

M. PAULASKAS IR R. GIRSKIS

Tar. Sąjunga paskelbė geriausiųjų 25 žaidėjų sąrašą. Puolėjų tarpe aštuntuoju įrašytas Kauno Žalgirio narys Modestas Paulauskas ir Rimas Girskis iš Vilniaus Statybos (gynikų tarpe jis buvo irgi aštuntasis).

GERIAUSIOS KOMANDOS

Lietuvoje buvo renkamos 1975 metų geriausios komandos. Moterų tarpe geriausia komanda tapo Kauno Žalgirio aštuonvietė valtis, o vyrų — Kauno Žalgirio krepšinininkai.

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY • MUTUAL FUNDS • INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, įgyjant apdraudus, federalinių ir valstybių [Income Tax] užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų [Money Orders] ir įvairiausiais kitais reikalais, — kreipkitės į

JOSEPH ANDRUŠIS

87-09 Jamaica Ave., Woodhaven, NY 11421

Bilietai parduodami visomis susisiekimo priemonėmis
į visas pasaulio vietas

Telef. VI 7-4477

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. y.

Jurašai jau Amerikoje

Buęs Kauno teatro vyriausiasis režisierius, praėjusiais metais su žmona rašytoja Aušra-Marija ir sūnumi Joriu pasiekęs laisvuosius Vakarus, sausio 20 iš Vokietijos atskrido į New Yorką.

Lietuvoje Jonas Jurašas už protestą dėl cenzūrinio veikalų žalojimo buvo atleistas iš teatro ir patekęs nemalonėn.

Pabuvojęs New Yorke Jonas Jurašas išskrido sausio 30 į Chicago.

Lietuvaitės paroda Japonijoje

Tarp trisdešimties Kanados dailininkų, atrinktų dalyvauti bendroje kanadiečių-japonų akvarelistų parodoje, kuri birželio mėnesį rengiama Tokyo, Japonijoje, pakviesta ir dailininkė Irena Mickūnienė.

Paroda, be Tokyo, pabuvos Osaokoje, Hirosimoje ir kituose Japonijos miestuose, o po to bus perkelta į Kanadą.

ĮVAIRIOMS PROGOMS GĖLIŲ GAUSITE

ALICE'S FLOWER SHOP

107-04 JAMAICA AVENUE, RICHMOND HILL, N. Y.

Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454. Vakare 835-4149.

CIA RASITE NUOSIRDŲ LIETUVISKĄ PATARNAVIMĄ.

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

VYT. BELECKAS
Savininkas

Tel. EVergreen 2-6440

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rusios lietuviskas maistas prieinama kaina.

1883 MADISON STREET • BROOKLYN, N. Y. 11227

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Funeral Directors

Juozas Kavaliauskas

LICENSED PENNSYLVANIA AND NEW JERSEY

1601 S. SECOND STREET

PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: DEWey 4-5136

M. P. Ballas Funeral Home

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y. 11211

NOTARY PUBLIC

Tel. STagg 2-5043

Joseph Garszva

UNDERTAKER AND EMBALMER

JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 BEDFORD AVE., BROOKLYN, N. Y. 11211

Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

VIENYBĖ

90th Anniversary Year—1886-1976—90-ieji Sukaktviniai Metai

Vienybės redaktorius Jonas Valaitis sveikina Dirvos jos 60 metų sukakties proga. Tos sukakties minėjimą New Yorke ALTS 1 ir 11 skyrius surengė Kultūros židinyje vasario 1 d. Dešinėje: — programos vedėja Irena Veblaitienė.

ATIDEDAMAS VIENYBĖS GIMTADIENIO PRIĖMIMAS

Pereitoje Vienybės laidoje paskelbtas skaitytojų ir bendradarbių priėmimas Vienybės gimtadienio [90 metų] proga vasario 16 d. atidedamas patogesniai laikui, nes tą dieną kitur ruošiami Vasario 16 minėjimai. Naujoji data bus pranešta vėliau.

Jono Vilkaičio vienerių metų mirimo sukaktį paminėjo Lietuvos Darbininkų Draugijos 7 Kuopa sausio 18 d. Fifi svetainėje. Paskaitą apie J. Vilkaičį skaitė rašytojas ir žurnalistas Juozas Petrėnas, apibūdinęs velionio veiklą Lietuvos vadavimo bare ir jo vaidmenį lietuvių socialistų judėjime. Paskaitininko mintis dar papildė ir minėjime atsilankęs VLIKO vicepirmininkas Juozas Audėnas. Vilkaitis buvo ilgamečiu Kuopos nariu ir veikėju. Minėjimą atidarė ir jam vadovavo Kuopos pirmininkė Bronė Spūdienė. Pabaiagai dalyviai nusifotografavo prie Vilkaičio portreto.

Dalis LDD 7 Kuopos narių su valdybos pirm. Br. Spūdienne [viduryje] prie Jono Vilkaičio portreto, paminėjęs velionio vienerių metų mirimo sukaktį sausio 18 d. Šalia pirmininkės — rašytojas Juozas Petrėnas, kuris skaitė paskaitą apie J. Vilkaičį. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

35 metų gyvavimo sukaktį šiemet mini prof. dr. Jokūbo Stuko vadovaujamas "Lietuvos Atsiminimų" radijas. Iškilmingas ir šaunus sukaktvinis banketas, koncertas ir balius įvyks gražiose šv. Trejybės liet. parapijos salėse, Newark, N. J., gegužės 1, šeštadienį. Kokteilių valanda bus 6 val. 30 min. vak. Vyt. Belecko iš New Yorko paruošta, šilta lietuviško stiliaus vakarienė bus 7 val. 30 min. Po vakarienos bus koncertinė programa, kurioj dalyvauja solistai Irena Stankūnaitė-Silva ir Liudas Stukas. Akomponuos komp. Juozas Stankūnas. Taip pat dalyvauja poetas Romualdas Kisielius. Vakara ves Alfonsas Petrutis, iš Washingtono. Šokiam gros Guitauskų lietuviškas orkestras. Sekančią dieną, gegužės 2, šv. Trejybės liet. bažnyčioj bus iškilmingos pamaldos 10 val. 30 min. ryto už mirusius "Lietuvos Atsiminimų" radijo rėmėjus ir geradarius. Rengimo komitetas jau iš anksto kviečia New Jersey ir Didžiojo New Yorko lietuvių visuomenę šiai šventei ruoštis.

Literatūros istorikas Pranas Naujokaitis Dirvos minėjime pateikė plačią Amerikos lietuvių spaudos apžvalgą, paminėdamas ir Vienybės istorinę reikšmę.

Algirdas Budreckis [viršuje] apžvelgė Dirvos nueitą kelią per 60 metų. Kairėje — poetas Jonas Rūtenis skaito savo poemą, skirtą lietuviškam spausdintam žodžiui.

Septintąją lietuvių dailės parodą Vasario 16 proga Kultūros Židinyje, vasario 21-22 d. rengia LB New Yorke apygardos valdyba, vadovaujama pirm. A. Vakselio, talkinama dailininkų Č. Janušo, P. Jurkaus ir J. Rūtenio.

Dalyvauti kviečiami visi lietuviai dailininkai.

Parodoje kiekvienas dailininkas galės dalyvauti su šešiais savo

darbais. Pageidaujama, kad jie būtų mažesnio formato.

Šiemet pirmąkart paroda turės sekciją jaunuoliams iki 20 metų amžiaus.

Iš JAV Lietuvių Fondo rengėjai tikisi gauti pagrindinei premijai \$1,000. Dvi premijas po \$100 parūpino pati LB New Yorko apygardos valdyba ir mecenatė Elena Mickėliūnienė.

Dirvos minėjime atsilankė svečių ne tik iš New Yorko. Dešinėje — inž. Ant. Didžiulis iš Columbijos, neseniai savo dirbtuvę perkėles į New Jersey. Kairėje: Regina Zymantaitė, toliau filmėninkas K. Matuzas ir teis. Ant. Diržys.